

መውሊድን
ማክበር
ከሸሪዓ አንጻር
ሲታይ

**መውሊድን
ማክበር
ከሸሪዓ አንጻር
ሲታይ**

ማውጫ

አርዕስት	ገጽ
ፊደላት.....	4
መግቢያ	5
የመውሊድ አከባቢን ማን እንደጀመረው እና መቼ እንደተጀመረ አጭር ታሪክ:.....	9
ጥሩ ቢድዓ እና መጥፎ ቢድዓ እንዳለ ከሐዲሥ እና ከኢጅማዕ ማስረጃ:.....	14
ከጥሩ ቢድዓዎች (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) መካከል ከሚቆጥሩት ክስተቶች ለምሳሌ:.....	27
በመውሊድ የሚደረጉ ድርጊቶች ከሸሪዓ አንጻር ሲታዩ:31	
ለምን መውሊድ በወሃቢያ ዘንድ ተከለከለ ?.....	38
የወሃቢያ እምነትን መሥራች የሆነው ሙሐመድ ኢብኑ ዐብዲልወሃብ አጭር ታሪክ:.....	53
መውሊድን ሐራም የሆነ ቢድዓ ነው የሚል ሰውና እንዲሁም መውሊድን ሺርክ ነው የሚል ሰው ከሸሪዓ አንጻር ፍርዱ ምን ይሁን ?.....	61
ምስጋና	64

ፊደላት

ይህችን መጽሀፍ ለመጻፍ አንዳንድ የዐረብኛ ቃላትን በተጠቀምንበት ጊዜ አንዳንድ የዐረብኛ ፊደላትን በቀጥታ የሚተኩ ፊደላት ግእዝ ውስጥ ባለመኖራቸው ሀይማኖትን በተመለከተ ጉዳይ ደግሞ በዐረብኛ የተጻፉትን ቃላት ፊደላቱ ሳንቀይር ማንበብ ስላለብን ለዐረብኛ ፊደላቱ ቀጥታ የሚሆኑ ፊደላት በአማርኛ ቋንቋ ከሌሎች እንዲለዩ ለማድረግ ከታች ባለው ሁኔታ ፊደላቱን በመለየት ተጠቀምን። እንዲሁም ደግሞ በዐረብኛ ሽዳ” (َ) የሚባል ፊደል ሲኖር፣ ሽዳ” ያለበትን ቃል ያለ ሽዳ” ማንበብ ትርጉሙን ሊቀይረው ስለሚችል ለዚህም ጥንቃቄ በማድረግ እንደምታዩት ከፊደሉ አጠገብ (َ) ምልክት በማድረግ ይህን መጽሀፍ እና ሌሎች ሌሎች ጽሁፎችንም ተጠቅመናል።

ﺀ	ﺀ	ح	ج	ث	ت	ب	أ
ደ	ኸ	ሐ	ጀ	ሠ	ተ	በ	አ
ط	ض	ص	ش	س	ز	ر	ذ
ጠ	ድ	ሷ	ሸ	ሰ	ዘ	ረ	ዘ
م	ل	ك	ق	ف	غ	ع	ظ
መ	ለ	ከ	ቀ	ፈ	ግ	ዐ	ዘ
			ّ	ي	هـ	و	ن
			w	የ	ሀ	ወ	ነ

ለምሳሌ حديث በሚለው ቃል ውስጥ (ث) ለሚለው ፊደል በአማርኛ ምትክ ስለሌለው እንደምትመለከቱት (ሠ) ከሚለው ፊደል ስር መስመር በማድረግ (َ) ተጠቅመናል። እንዲሁም ደግሞ በሌላ ምሳሌ عبد الله በሚጻፍበት ግዜ የመጀመሪያ ፊደል በ (أ) በመሆኑ፣ ስንጽፍ ደግሞ የመጀመሪያ ፊደል የሚጻፈው በ (ع) በመሆኑ የሁለቱ ፊደላት ድምጻቸው ደግሞ የተለየ ስለሆነ እነኚህን ለመለየት ሁሉ ጥንቃቄ ተደርጎበት የተጻፈ መጽሀፍ ነው።

መግቢያ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

ምስጋና የዓለማት ጌታ ለሆነው ለአሏህ ይሁን፡ ሲላትና ሰላምም በአሏህ መልእክተኛ ላይ ይስፈን።

የኢማን ወንድሞቻችንና እህቶቻችን! እንደምታውቁት አሁን ባለንበት ዘመን አንዳንድ ግለሰቦች በእስልምና ሀይማኖት ውስጥ ያሉ ህግጋትን እንደፖለቲካ በማድረግ ይህ ሐራም ነው፣ ይቻላል፣ አይቻልም፣ ሽርክ ነው፣ ቢድዓ ነው ወዘተ.... እያሉ ሀሳባቸውን የሚሰጡበት ዘመን ሆኖ ተገኝቷል አሏህ ይጠብቀንና፡

አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ ደግሞ በሱረት አል-ኢስራኦ

(سُورَةُ الْاِسْرَاءِ) አንቀጽ 36 ላይ እንዲህ ብሏል፡፡

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى : ﴿وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنَّ السَّمْعَ وَالْبَصَرَ وَالْفُؤَادَ كُلُّ أُولَئِكَ كَانَ عَنْهُ مَسْئُولًا ۖ﴾ سُورَةُ

الْاِسْرَاءِ 36

በዚህ አንቀጽ አሏህ ሱብሐነሁ ወተዓላ የማናውቀውን፤ ሀቀኛ አሏህን ፈሪ ከሆኑ ዑለማዎች ዘንድ ያልተማርነውን ዝም ብለን እንዳንናገር ማለትም ሐላል ነው ወይም ሐራም ነው በማለት ፈትዋ እንዳንሰጥ ይከለክላናል¹።

ምክንያቱም ጆሮም፣ አይንም፣ እንዲሁም በጠቅላላው አካላችን በምንሰራው ድርጊት ሁሉ በወዲያኛው ዓለም ስለምንጠየቅበት አሏህ ሱብሐነሁ ወተዓላ ከልክሎናል።

ነቢዩ^ሠ ሙሐመድ (ሷለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ደግሞ እንዲህ ብለዋል፡

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "يَا أَيُّهَا النَّاسُ تَعَلَّمُوا
إِنَّمَا الْعِلْمُ بِالْتَّعَلُّمِ وَالْفِقْهُ بِالتَّفَقُّهِ وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهْهُ
فِي الدِّينِ وَإِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ " رَوَاهُ الطَّبْرَانِيُّ

¹ ማለትም ያለ እውቀት አንድን ነገር በበኩሌ ወይም እንደሚመስለኝ ሐራም ነው፣ ሐላል ነው፣ ይቻላል፣ አይቻልም፣ ምንም የለበትም በማለት በእስልምና ህግጋት አስተያየት መስጠት እንደ ፈትዋ የሚቆጠር ሲሆን ሐራም መሆኑን መገንዘብ ያስፈልጋል።

የዚህ የነቢዩ^ሠ ሙሐመድ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ ትርጉም ደግሞ አሏ ሱብሐነሁ ወተዓላ ኸይር ለሻለት ዲኑን (ሀይማኖቱን) እንዲማር ያደርገዋል፤ ይህም የሚሆነው ማለትም ሀይማኖታዊ እውቀት (ዒልሙዲን) የሚወሰደው ከዑለማዎች አንደበት ሲሆን፤ ማለትም ዓሊምነታቸውን ዑለማዎች ከመስከሩላቸው ዑለማዎች ዘንድ የተውሐድ፣ የፊቅህ እና የሌሎች ዘርፎች ዒልምም ይወሰዳል በማለት ነቢያችን ሙሐመድ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ያስረዱናል።

ባለንበት ዘመን ግን ብዙ ሰዎች ከላይ ለተጠቀሰው የአሏ ሱብሐነሁ ወተዓላ ቃል እና እንዲሁም የነቢዩ^ሠ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሦች በቂ የሆነ ግንዛቤ ሳይኖራቸው ዘመን አመጣሽ በሆነው Internet እና በሌሎች በተለያዩ ሚዲያዎች አማካኝነት ብዙ ፈትዋ ሲሰጡ ይሰማል።

የአሏ መልእክተኛ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ደግሞ ኢማም ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ እንዲህ ብለዋል።

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ «مَنْ رَأَى مِنْكُمْ مُنْكَرًا
فَلْيُغَيِّرْهُ بِيَدِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِلِسَانِهِ، فَإِنْ لَمْ يَسْتَطِعْ فَبِقَلْبِهِ،
وَذَلِكَ أَضْعَفُ الْإِيمَانِ". رَوَاهُ مُسْلِمٌ.

ከዚህ ከነቢዩ^ሠ (ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ የምንረዳው «ከሸሪዓ ጋር የሚጋጭን መጥፎ ስራ ያየ፣ (ወይም የሰማ) ችሎታ ካለው በእጁ ይህንን ሙንከር ይቀይረው፣ በእጁ መቀየር የማይችል ከሆነ ተናግሮ በምላሱ ይቀይረው፣ በመናገርም መቀየር ካልቻለ ይህንን ነገር በልቡ ይጥላው፣ ይህ መጨረሻ የሚያደርገው ነው።» በማለት ኢማም ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ ነቢዩ^ሠ (ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) ያዘዙን መሆኑን ነው።

ይህም ማለት ይህንን ሙንከር በእጁ እቀይራለሁ ብሎ ሌላ ከዛ የበለጠ ሙንከርን የሚያስከትል ከሆነ በእጁ መቀየሩን ትቶ በምላሱ ማለትም በመናገር ያንን ሙንከር ይቀይር ማለት ነው፣ በመናገርም ለመቀየር ተብሎ ሁኔታው ሌላ ከዛ የበለጠ ሙንከርን የሚያስከትል ከሆነ መናገሩን ትቶ ከልቡ ይህንን ሙንከር ይጥላው ማለት ነው። ከሙንከሮች ውስጥ ከባዱ ኩፍር ነው (አሏህ ይጠብቀንና)።

ስለዚህ እኛ የአህሉሱናህ ወልጆማዓ ተከታይ የሆን፣ የስዊዘርላንድ ነዋሪ ኢትዮጵያዊያን ሙስሊሞች ቡሻርይና ሙስሊም የዘገቡት ሷሒሕ የሆነው « **بَلِّغُوا عَنِّي وَلَوْ آيَةً** » (አንድ አንቀጽ እንኳን ቢሆን እኔ ያልኩትን አስተላልፉ) የሚለውን የነቢያችን (ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ

ተግባራዊ ለማድረግ፣ ተምሮ ማስተማርን ዓላማችን አድርገን በስዊዘርላንድ የሚገኘው የአህሉሱናህ ወልጅማዓን እምነት (ዐቂዳን) ተከታይ በሆነው በ “ **الْمَرْكَزُ الثَّقَافِيُّ الْإِسْلَامِيُّ السُّنِّيُّ فِي جَنيف** ” በሚባለው መርከዝ አማካኝነት ከአክራሪነት የጠራ የሆነው እስላማዊ ትምህርትን ለመላው ሙስሊም ኅብረተሰብ ለማስተላለፍ፣ በምናደርገው ዳዕዋ እና ትምህርት፣ በተለይም በዚህ **“መውሊድን ማክበር ከሽሪዓ አንጻር ሲታይ”** በሚልርእስ ለኢትዮጵያዊያን ሙስሊሞች መውሊድን በተመለከተ ግልጽ የሆነና ትክክለኛ አመለካከት እንዲኖራቸው ለማድረግ ተዘጋጅቶ የቀረበ መጽሀፍ በመሆኑ አንባቢዎቻችን ከዚህ መጽሀፍ በሚያገኙት ሀይማኖታዊ ትምህርት ተጠቅመው አሏህ ሱብሐነሁ ወተዓላ ለኛም ምንዳውን እንዲሰጠን አምላካችንን እየለምን በዱዓእ እንዳይረሱን እንጠይቃለን።

የመውሊድ አከባቢርን ማን እንደጀመረው እና መቼ እንደተጀመረ አጭር ታሪክ፡

የአሏህ መልእክተኛ ነቢያችን ሙሐመድ (ሷሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) የተወለዱበትን ቀን ባያከብሩም፣ ከእርሳቸው ጋር የነበሩት የነቢዩ (ሷሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ባልደረባቸው (ሷሐባዎች) ያደረጉት ድርጊት ባይሆንም፣ ከእርሳቸው

በኋላም የነበሩ ተከታዮቻቸው የፈጸሙት ድርጊት ባይሆንም፤ ለመጀመሪያ ጊዜ በሰባተኛው ክፍለ ዘመን መጀመሪያ አካባቢ በኢራቅ ውስጥ የምትገኝ ኢርቢል የምትባል ከተማ ንጉሥ የነበሩት (مَلِكُ إربِل)፤

አል-ሙዚፈር (المُظَفَّر) የሚባሉ ዓሊም እና ፈቂህ የነበሩ፤ ከአሏህ በስተቀር ማንንም የማይፈሩ ጀግና ንጉሥ መውሊድን ለማድረግ (ለማክበር) ብዙ ዑለማዎችን ሰብሰበው ከመካከላቸውም የሐዲሥ ዑለማዎች እና እውነተኛ የሆኑ ሷፊዮችን በመሰብሰብ መውሊድን ሲያከብሩ ይህን ድርጊት በየቦታው ያሉ ዑለማዎች ጥሩ ድርጊት ነው በማለት ተስማምተውበት ነበር።

ከእነኚህ ዑለማዎች መካከል አል ኢማሙል-ሐፊዝ አሕመድ ኢብኑ ዐሊይ ኢብን ሐጀር አል-አስቀላኒዮ (الإمام الحافظ أحمد بن علي بن حجر العسقلاني) የተባሉት ዓሊም እና የእርሳቸው ተማሪ የነበሩ አል-ሐፊዝ አሰኻዊይ (الحافظ السخاوي) እና አል-ሐፊዝ አሱዊጢዩ (الحافظ السيوطي) እና ሌሎችም ዑለማዎች ይህን ድርጊት የተሞገሰ ጥሩ ድርጊት ነው በማለት ተስማምተውበት ነበር።

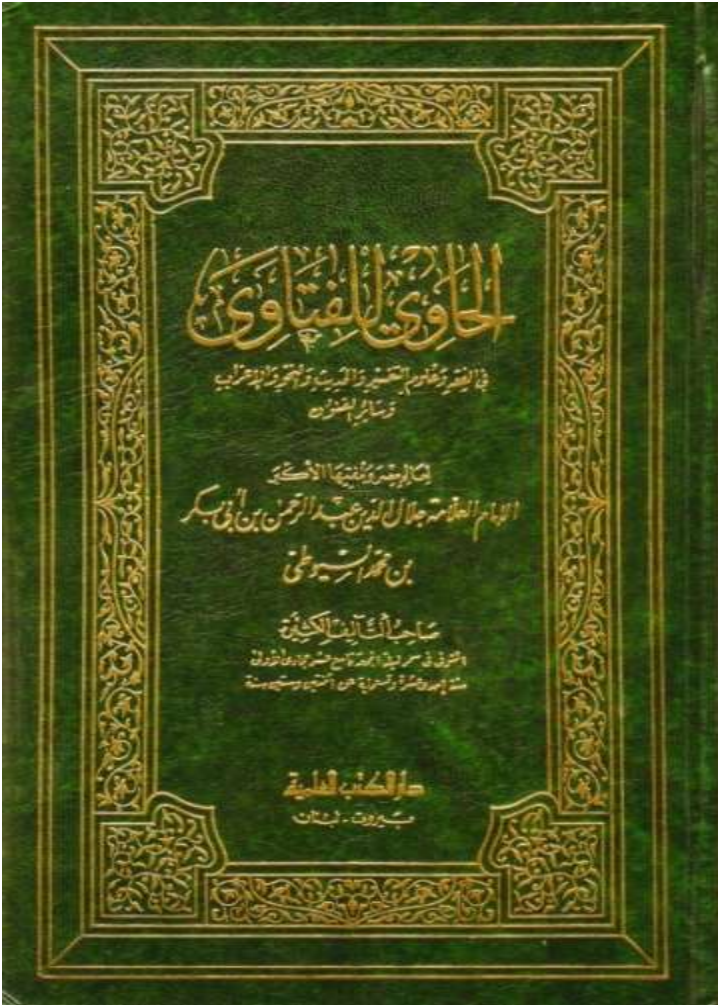
አል ኢማሙ ጆላሉዲን ዐብዱረሐማን ኢብኑ አቢ በክር ቢን ሙሐመድ አሱቡጢዪ፤

(الْإِمَامُ جَلَّالُ الدِّينِ عَبْدُ الرَّحْمَنِ بْنُ أَبِي بَكْرٍ بْنُ مُحَمَّدٍ
السُّيُوطِيُّ)

የተባሉ ታላቅ ዓሊም ደግሞ አል-ሐዊ ሊል-ፊታዊ (الْحَاوِي لِلْفَتَاوَي) በሚል መጽሀፋቸው በአንደኛው ጥራዝ ገጽ 189 ላይ “حُسْنُ الْمَقْصِدِ فِي عَمَلِ الْمَوْلِدِ” በሚል ርእስ ስለ መውሊድ ተጠይቀው የሰጡትን መልስ እንደምናየው ለመጀመሪያ ጊዜ መውሊድን የጀመሩት ማን እንደሆኑ ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፤ “መውሊድን ለመጀመሪያ ጊዜ የጀመሩት የኢርቢል ንጉሥ (መሊክ) ሙዝፈር (الْمَلِكُ الْمُظْفَرُّ) የሚባሉት ሲሆኑ ይህን የሰራ ደግሞ ኢንሻአሏህ በአሏህ ዘንድ ምንዳ እንደሚኖረው ጠቅሰዋል፡”

ወሐቢያዎች ግን መውሊድን ለመጀመሪያ ጊዜ የጀመሩት ፋጢሚያች ናቸው ይላሉ ግን ይህ ትክክል አይደለም።

(ለተጨማሪ ማብራሪያ እና ለበለጠ መረጃ በዐረብኛ ከተጻፈው መጽሀፋቸው ላይ ያቀረብነውን ተከታዩን ገጽ ያንብቡ!!!)

٢٤ حسن المقصد في عمل المولد بسم الله الرحمن الرحيم

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى ، وبعد فقد وقع السؤال عن عمل المولد النبوي في شهر ربيع الاول ما حكمه من حيث الشرع ؟ وهل هو محمود أم مذموم ؟ وهل يثاب فاعله أولا ؟

والجواب عندى ان اصل عمل المولد الذى هو اجتماع الناس وقراءة ما تيسر من القرآن ورواية الاخبار الواردة في مبدأ أمر النبي ﷺ وما وقع في مولده من الآيات ثم يمد لهم مما جاء به كونه ونهضت من غير زيادة على ذلك هو من البدع الحسنة التى يثاب عليها صاحبها لما فيه من تعظيم قدر النبي ﷺ واظهار الفرح والاستبشار بمولده الشريف ، وأول من أحدث فعل ذلك صاحب اربل الملك المظفر أبو سعيد كوكبرى بن زين الدين على ابن بكتكين أحد الملوك الامجاد والكبراء الاجواد وكان له آثار حسنة وهو الذى عمر الجامع المظفرى بسفح قاسيون ، قال ابن كثير في تاريخه : كان يعمل المولد الشريف في ربيع الاول ويحتفل به احتفالا هائلا وكان شهما شجاعا بطلا عاقلا عالما عادلا رحمه الله وأكرم مثواه ، قال : وقد صنف له الشيخ أبو الخطاب بن دحية تجملا في المولد النبوي سماه التبرير في مولد البشير النذير فأجازه على ذلك بألف دينار ، وقد طالت مدته في الملك الى ان مات وهو محاصر للفرنج بمدينة عكا سنة ثلاثين وستائة محمود السيرة والسريرة .

وقال سبط ابن الجوزي في مرآة الزمان : حكى بعض من حضر سباط المظفر في بعض الموالد أنه عد في ذلك السباط خمسة آلاف رأس غنم مشوى وعشرة آلاف دجاجة ومائة فرس

ጥሩ ቢድዓ እና መጥፎ ቢድዓ እንዳለ ከሐዲሥ እና ከኢጅማዕ ማስረጃ፡

እስልምና ለሁሉም ነገራት ህግጋትን አስቀምጧል። እነዚህ ህግጋት አብዛኛው ዑለማእ እንዳሉት አምስት ናቸው እነርሱም፣ ግዴታ (ዋጂብ)፣ የተወደደ (ሱና^ሠ)፣ የተፈቀደ (ሙባሕ)፣ ክልክል (ሐራም) እና የተጠላ (መክሩህ) ናቸው።

ማወቅ ያለብን በሀይማኖታችን የአንድን ድርጊት ፍርድ የምናውቀው ማለትም ኩፍር (ክህደት)፣ ሐራም፣ ሐላል፣ ሱና^ሠ (የተወደደ) እና መክሩህ (የተጠላ) ነው የሚለውን የምናውቀው እያንዳንዱ ሙስሊም ግለሰብ ቁርአን እና ሐዲሥን በማንበብ ትክክለኛ የሆነ ግንዛቤ ኖሮት ፍርድ በመስጠቱ ሳይሆን የአሏህ ሰብሐኒሁ ወተዓላ ቃል የሆነውን ቁርአን እና የነቢያችንን (ሷላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ ተፍሲሩ ምን ማለት እንደሆነ ለመረዳት ብቁ የሆኑ ለሙጅተሂድነት የደረሱ ዑለማዎች እና እንዲሁም ሌሎች ዑለማዎች እነኝህ ሙጅተሂዶች ያሉትን ተቀብለው የሚሄዱ ዑለማዎች ያሉትን ቃል በመከተል ነው ዲናችንን ተግባራዊ ማድረግ ያለብን።

ኢማም አሕመድ በሙስኒዳቸው፤ ኢማም አጠበራኒይ በሙዕጀሙል ከቢር ላይ፤ እንዲሁም ሌሎች በዘገቡት ትክክለኛ (ሲሒሕ) በሆነው ሐዲሥ የአሏህ መልእክተኛ (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) "لَا تَجْمَعُ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ" (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም)

ብለዋል። ከሐዲሁም የምንረዳው “ **የኔ ኡማ በመጥፎ ነገር ላይ አይስማሙም፤** ” ይህም ማለት ማንኛውም ሙስሊም የተስማማበት ማለት ሳይሆን፤ ከሙሐመድ (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ኡማ ውስጥ ያሉት ለሙጅተሂድነት የበቁ ዑለማዎች በአሏህ ዘንድ ተቀባይነት በሌለው ነገር አይስማሙም ማለት ነው። እነኚህ ዑለማዎች በጠቅላላ ከሸሪዓ አንጻር ሐላል ነው፤ ወይም ሐራም ነው በማለት የተስማሙበት ሁሉ በሀይማኖታችን ተቀባይነት ያለው በመሆኑ እነርሱ የተስማሙበትን መጣስ ነቢያችን ሙሐመድ (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) የመጡበትን ሀይማኖት አለመቀበል ይሆናል ማለት ነው።

ከነኚህም ዑለማዎች መካከል የሆኑት ታላቁ ኢማም፤ በአለም ላይ ያሉ ሙስሊሞች አብዛኞቻቸው መዝሀባቸውን በመከተል እና፤ እርሳቸው ያስተማሩትን ተግባራዊ የሚያደርጉላቸው፤ እንዲሁም ደግሞ የአሏህ (ሱብሐነሁ ወተዓላ) መልእክተኛ (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ገና ሳያዩዋቸው፤

« لَا تَسُبُّوا قُرَيْشًا فَإِنَّ عَالِمَهَا يَمْلَأُ طَبَاقَ الْأَرْضِ عِلْمًا »

ማለትም «**ቁረይሽን አትሰደቡ፤ የቁረይሽ ዓሊም ምድርን በዓልም ያዳርሳል።**» በማለት ዓሊም መሆናቸውን የመሰከሩላቸው ኢማሙ ሻፊዒይ ናቸው፤

ከአራቱም መዝሀብ ኢማሞች መካከል ቁረይሽ የሆነ እና እውቀቱ ደግሞ ምድርን አዳርሶ አብዛኞቹ ሙስሊሞች መዝሀባቸውንም የሚከተሉለት ኢማም አሻፊዒይ^ሠ ናቸው። በማለት ዑለማዎች የተሰማሙ ሲሆን ኢማም አሻፊዒ^ሠ ቢድዓን በተመለከተ ምን እንዳሉ ብንመለከት ግልጽ የሆነ ግንዛቤ ሊኖረን ይችላል።

ኢማም አሻፊዒይ^ሠ አሏህ የሠሩትን ሥራ ይቀበላቸውና ስለ ቢድዓ ሲያብራሩ እንዲህ ብለዋል።

قَالَ الْإِمَامُ الشَّافِعِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ: "الْمُحَدَّثَاتُ مِنَ الْأُمُورِ ضَرْبَانِ، أَحَدُهُمَا مَا أُحْدِثَ مِمَّا يُخَالِفُ كِتَابًا أَوْ سُنَّةً أَوْ إِجْمَاعًا أَوْ أَثَرًا، فَهَذِهِ الْبِدْعَةُ الضَّلَالَةُ، وَالثَّانِيَةُ مَا أُحْدِثَ مِنَ الْخَيْرِ وَلَا يُخَالِفُ كِتَابًا أَوْ سُنَّةً أَوْ إِجْمَاعًا، وَهَذِهِ مُحَدَّثَةٌ غَيْرُ مَذْمُومَةٍ"، رَوَاهُ الْبَيْهَقِيُّ بِالْإِسْنَادِ الصَّحِيحِ فِي كِتَابِهِ "مَنَاقِبُ الشَّافِعِيِّ".

አል-ኢማም አል-በይህቂይ^ሠ የተባሉት ዓሊም መናቂቡ ሻፊዲይ^ሠ “ **مَنَاقِبُ الشَّافِعِيِّ** ” በሚል መጽሀፋቸው ሰነዱ ሲሒሕ በሆነ ዘገባ አል-ኢማም አሻፊዲይ^ሠ (ረዲየሊሁ ዐንሁ) ቢድዓን በተመለከተ ያሉትን ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፤ ኢማም አሻፊዲይ^ሠ እንዲህ ብለዋል “ **አዲስ የሚከሰቱ ነገሮች በሁለት ይከፈላሉ፤ አንደኛው ኪታብን (ቁርአንን)፣ ሱናን፣ ኢጅማዕ² እና አሣር³ የሚቃረን ሲሆን ይህ መጥፎ የሆነ ቢድዓ (الْبِدْعَةُ الضَّلَالَةُ) ነው ሲሉ፤ ሁለተኛው ደግሞ ኪታብን (ቁርአንን)፣ ሱናን እና ኢጅማዕን የማይቃረን ኸይር የሆነ ከሰተት ነው። ይህ አዲስ ከሰተት (ቢድዓ) የሚወገዝ አይደለም፡ ”** በማለት ኢማም አል-በይህቂይ በዚህ መጽሀፋቸው ገልጸዋል።

እንዲሁም ደግሞ አል ኢማሙል-ሐፊዝ አሕመድ ኢብኑ ዐሊይ^ሠ ኢብን ሐጀር አል-አስቀላኒይ^ሠ የተባሉት፤

(**الْإِمَامُ الْحَافِظُ أَحْمَدُ بْنُ عَلِيٍّ بْنِ حَجَرٍ الْعَسْقَلَانِيُّ**)

ፈትሐል-ባሪ ሸርሕ ሲሒሕ አል-ቡኻሪይ^ሠ

² ሙጅተሂድ የሆኑ ዑለማዎች የተስማሙበት፡

³ የነቡዩ (ሲሊሊሁ ዐለይሂ ወስለም) ባልደረባዎች (ሲሓባዎች) ተቀብለው ያደረጉትን ድርጊት፡

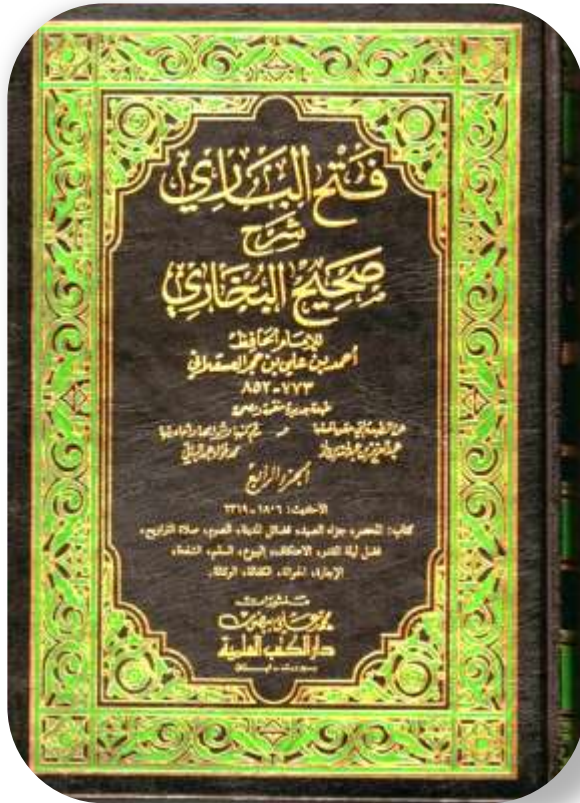
(فَتْحُ الْبَارِي شَرْحُ صَحِيحِ الْبُخَارِيِّ)

በሚለው መጽሀፋቸው አራተኛው ጥራዝ (ጁዝ) ገጽ 318 ላይ እንደምናየው እንዲህ ብለዋል፡

قَوْلُهُ: قَالَ عُمَرُ: نِعَمَ الْبِدْعَةُ. الْبِدْعَةُ أَصْلُهَا مَا أُحْدِثَ عَلَى غَيْرِ مِثَالٍ
سَابِقٍ وَتُطْلَقُ فِي الشَّرْعِ فِي مُقَابِلِ السُّنَّةِ فَتَكُونُ مَذْمُومَةً وَالتَّحْقِيقُ
أَنَّهَا إِنْ كَانَتْ مِمَّا تَنْدَرِجُ تَحْتَ مُسْتَحْسَنِ فِي الشَّرْعِ فَهِيَ حَسَنَةٌ
وَإِنْ كَانَتْ مِمَّا تَنْدَرِجُ تَحْتَ مُسْتَقْبَحٍ فِي الشَّرْعِ فَهِيَ مُسْتَقْبَحَةٌ وَإِلَّا
فَهِيَ مِنْ قِسْمِ الْمُبَاحِ وَقَدْ تُنْقَسِمُ إِلَى الْأَحْكَامِ الْخَمْسَةِ

ከዚህ እንደምንረዳው፡ «*ውመር (نِعَمَ الْبِدْعَةُ) ሲሉ ቢድዓ ሲባል መሰረቱ ከዚህ በፊት ምሳሌ ለሌለው እና በአዲስ መልክ የተከሰተ ማለት ነው፤ ከሸሪዓ (እስላማዊ ህግጋት) አንጻር ሲታይ ደግሞ የሱናህ ተቃራኒ ለሆነ ነገር ይጠቀሳል ይህ ደግሞ የተወገዘ ይሆናል፤ አጣርተን ስናየው ግን ከሸሪዓ አንጻር ከጥሩው ጋራ የሚመደብ ሆኖ ከተገኘ ጥሩ የሆነ ቢድዓ (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) ይሆናል፤ ከሸሪዓ አንጻር ከመጥፎ ጋራ የሚመደብ ሆኖ ከተገኘ ደግሞ መጥፎ የሆነ*

ቢድዓ (البَدْعَةُ الضَّالَّةُ) ይሆናል፤ አለበለዚያ መብህ⁴
ሲሆን ወደ አምስቱ ህግጋትም ሊከፋፈል ይችላል።
ብለዋል።

⁴ ቢያደርጉትም ባያደርጉትም ልዩነት የሌለው፤ ማለትም በማድረጋችን ምንዳ የማይገኝበት፤ ባለማድረጋችን ደግሞ ቅጣት የሌለበት ማለት ነው።

በዚህ “ፈትት አል-ባሪ ሸርት ሰሊት አል-ቡኻሪይ”
በሚለው መጽሀፍ ላይ ያለውን ማስረጃ ያንብቡ።

እንዲሁም ደግሞ በ676 ሂጅሪያ ላይ የሞቱት አል-ኢማሙል-ሐፊዝ አል-ፈቂሁ ሙሕየዲን አቡ ዘከሪያ ያሕያ ኢብኑ ሸረፍ አንነወዊይ፤

اَلْإِمَامُ الْحَافِظُ الْفَقِيهُ مُحَمَّدُ بْنُ أَبِي زَكَرِيَّا يَحْيَى بْنُ شَرَفٍ
النَّوَوِيُّ

የተባሉት የአህሉሱናህ ወልጆማዓ ኢማም የሆኑት ዓሊም "تَهْذِيبُ الْأَسْمَاءِ وَاللُّغَاتِ" "ታሕዚቡል አስማኢ ወል-ሉጊቲ" በሚል መጽሀፋቸው፤ በዳሩል ኩቱብ አል-ዒልሚያህ (دَارُ الْكُتُبِ الْعِلْمِيَّةِ) በ1428 ሂጅሪያ ላይ በታተመው በአንደኛው እትም ገጽ 276 ላይ እንዲህ ብለዋል።

"اَلْبِدْعَةُ بِكَسْرِ الْبَاءِ فِي الشَّرْعِ هِيَ اِحْدَاثُ مَا لَمْ يَكُنْ فِي
عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ وَهِيَ مُنْقَسِمَةٌ إِلَى حَسَنَةٍ وَقَبِيحَةٍ."

ትርጉሙም ፣ "ቢድዓ ከሸሪዓ አንጻር ሲታይ የአሏህ መልእክተኛ (ሲላሁ ዐላይሂ ወሰለም) በነበሩበት ዘመን

ያልነበረ እና ከዛ በኋላ የተከሰተ ሲሆን ይህም ጥሩ እና መጥፎ በሚል ይከፋፈላል” ።

ኢማም አሻፊዲይ፣ ኢማም አል-አስቀላኒይ፣ እና ኢማም አን-ነወዊይ፣ (ረዲየሊሁ ዐንሁም) ቢድዓን በተመለከተ ከሰጡት ማብራሪያ የምንረዳው መጥፎ የሆነ (የተወገዘ)፣ በአሊህ ዘንድ ተቀባይነት የሌለው፣ አድራጊው ይህን ድርጊት በማድረጉ የአሊህ ቅጣት ሊደርስበት የሚችል፣ ቁርአን፣ ሐዲሥን እና ኢጅማዕን የሚቃረን መጥፎ የሆነ ቢድዓ **(الْبِدْعَةُ الضَّلَالَةُ)** እንዳለ ሁሉ፣ በአሊህ (ሱብሐኑሁ ወተዓላ) ዘንድ ተቀባይነት ያለው፣ ቁርአን፣ ሐዲሥ እና ኢጅማዕን የማይቃረን ጥሩ የሆነ ቢድዓ **(الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ)** እንዳለ ነው።

እነኚህ ዑለማዎች ቢድዓን በተመለከተ ከላይ እንደተጠቀሰው ያብራሩትን የሚደግፈው ቡኻሪይ፣ እና ሙስሊም የዘገቡት የነቢዩ፣ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሷሊሕ የሆነው ሐዲሥ ነው።

ይህም ኢማም አል-ቡኻሪይ፣ በዘገቡት ሐዲሥ ዓኢሻ አሊህ ሥራቸውን ይቀበላቸውና አሉ፣

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ"، أَي مَرْدُودٌ

ኢማም ሙስሊም በዘገቡት ሐዲሥ ደግሞ የአሏህ መልእክተኛ (ሷሊሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ብለዋል።

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ عَمِلَ عَمَلًا لَيْسَ عَلَيْهِ أَمْرُنَا فَهُوَ رَدٌّ"

ከላይ ከተጠቀሰው የአሏህ መልእክተኛ (ሷሊሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ ትርጉም **“በሀይማኖታችን ውስጥ የሌለን ነገር የሰራ ተቀባይነት የለውም።”** አሉ።

የአሏህ መልእክተኛ (ሷሊሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) **“ከሀይማኖታችን (በሀይማኖታችን) እንዲሁም “ከሀይማኖታችን”** **“ከሀይማኖታችን”** (በሀይማኖታችን) በማለት አዲስ የሚከሰት ነገር የእስልምና ህግጋትን (ሸሪዓን) የሚቃረን ከሆነ ተቀባይነት የሌለው መሆኑን ሲያሳውቁን፡ እንዲሁም ደግሞ አዲስ የሚከሰት ሸሪዓን የማይቃረን ከሆነ ተቀባይነት እንዳለው የአሏህ መልእክተኛ (ሷሊሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) በዚህ ሐዲሂቸው ገልጸውልናል ማለትነው።

እንዲሁም ደግሞ መጥፎ ቢድዓ እና ጥሩ ቢድዓ ለመኖሩ ዑለማዎች የወሰዱትን ሌላ ማስረጃ ብናይ፣ ኢማም ሙስሊም በዘገቡት ሷሒሕ ሙስሊም ላይ በሚገኘው የጀሪር ኢብኒ ዑብዲሊህ አል-በጀሊይ፣

(جَرِيرُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ الْبَجَلِيُّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ)

አሏህ ሥራቸውን ይቀበላቸውና፣ ያሉት ሐዲሥ ነው።

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ. "مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ، وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَوِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ" رَوَاهُ مُسْلِمٌ

ትርጉሙም የአሏህ መልእክተኛ (ሷሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) እንዲህ አሉ፣ «በእስልምና ጥሩ ሱናህ (سُنَّةٌ حَسَنَةٌ) የጀመረ ምንዳ ኖሮት ይህን ስራ ሌላው ተከትሎት ከፈጸመው ደግሞ የእነርሱም ምንዳ ይኖረዋል፣ ከምንዳቸው ምንም ሳይቀነስባቸው፣ በእስልምና መጥፎ ሱናህ (سُنَّةٌ سَيِّئَةٌ)

የጀመረ ደግሞ ሀጢአቱ ይኖርበታል፤ ሌሎች ተከትለውት ይህን መጥፎ ስራ የፈጸሙት ሰዎች ሀጢአትም ይኖርበታል ከሀጢአታቸው ምንም ሳይቀነሰቸው።» ብለዋል፡ የአሏህ መልእክተኛ (ሷሊሁ ዐለይሂ ወሰለም)።

ሐዲሡንም በሚቀጥለው ገጽ ላይ በሚገኘው ኢማም አን-ነወዊይ^{፡፡} ባብራሩት ሷሊሁ ሙስሊም ላይ ይገኛል።

مِنَ الْفَاقَةِ. فَدَخَلَ ثُمَّ خَرَجَ. فَأَمَرَ بِإِلَآءٍ فَأُذِنَ وَأَقَامَ. فَصَلَّى ثُمَّ خَطَبَ فَقَالَ: «يَا أَيُّهَا النَّاسُ! اتَّقُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ». [٤/ سورة النساء، الآية ١] إِلَى آخِرِ الْآيَةِ. «وَإِنَّ اللَّهَ كَانَ عَلَيْكُمْ نَبِيًّا». وَالْآيَةُ الَّتِي فِي الْخُشْرِ: «اتَّقُوا اللَّهَ وَتَنْتَظِرْ نَفْسَ مَا قَدَّمْتَ لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ». [٥٩/ سورة الحشر، الآية ١٨] تَصَدَّقْ رَجُلٌ مِنْ دِيَّانِي، مِنْ دِزْهَمِي، مِنْ ثَوْبِي، مِنْ صَاعِ بَزْوٍ، مِنْ صَاعِ قَمَرٍ (خَشَى قَالَ) وَلَوْ يَشَى قَمَرُهُ قَالَ: قَبَّاهُ رَجُلٌ مِنَ الْأَنْصَارِ بِصُرَّةٍ كَادَتْ حَمْلُهُ تَعْمُرُ عَنْهَا. بَلْ قَدْ عَجَزْتَ. قَالَ: ثُمَّ تَتَابَعُ النَّاسُ. خَشَى وَأَيْتُ كَوْمَتَيْنِ مِنْ طَلْعَامٍ وَثِيَابٍ. خَشَى رَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَتَهَلَّلُ. كَأَنَّهُ مُذْهَبَةٌ^(١). فَقَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: «مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ شَيْئًا حَسَنَةً، فَلَهُ أَجْرُهَا، وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا بَعْدَهُ. مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ. وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ شَيْئًا شَرًّا، كَانَ عَلَيْهِ وُزْرُهَا وَوُزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ. مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ».

قوله: (رَأَيْتُ كَوْمَيْنِ مِنْ طَعَامٍ وَثِيَابٍ) هُوَ يَفْتَحُ الْكَافَ وَضَمَّهَا، قَالَ الْقَاضِي: ضَبَطَهُ بَعْضُهُم بِالْفَتْحِ وَبَعْضُهُم بِالضَّم، قَالَ ابْنُ سِرَاجٍ: هُوَ بِالضَّمِّ اسْمٌ لِمَا كَوْمَهُ، وَبِالْفَتْحِ الْمَرَّةُ الْوَاحِدَةُ، قَالَ: وَالْكَوْمَةُ بِالضَّمِّ الصَّبْرَةُ وَالْكَوْمُ الْعَظِيمُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ، وَالْكَوْمُ الْمَكَانُ الْمُرْتَفِعُ كَالرَّابِيَةِ، قَالَ الْقَاضِي: فَالْفَتْحُ هُنَا أَوَّلَى لِأَنَّهُ مَقْصُودُهُ الْكَثْرَةُ وَالتَّشْبِيهُ بِالرَّابِيَةِ.

قوله: (حَتَّى رَأَيْتُ وَجْهَ رَسُولِ اللَّهِ ﷺ يَتَهَلَّلُ كَأَنَّهُ مُذْهَبَةٌ) فَقَوْلُهُ: يَتَهَلَّلُ أَيُّ يَسْتَبِيرُ فَرَحًا وَسُرُورًا. وَقَوْلُهُ: مُذْهَبَةٌ ضَبَطُوهُ بِوَجْهَيْنِ:

أَحَدُهُمَا: وَهُوَ الْمَشْهُورُ، وَهُوَ جِزْمُ الْقَاضِي وَالْجُمْهُورُ مُذْهَبَةٌ بِذَلِكَ مَعْجَمَةٌ وَفَتْحُ الْهَاءِ وَبَعْدُهَا بَاءٌ مُوَحَّدَةٌ.

وَالثَّانِي: وَلَمْ يَذْكُرِ الْحَمِيدِيُّ فِي الْجَمْعِ بَيْنَ الصَّحِيحَيْنِ غَيْرَهُ مُدْهَنَةٌ بِذَلِكَ مَهْمَلَةٌ وَضَمُّ الْهَاءِ وَبَعْدُهَا نُونٌ، وَشَرَحَهُ الْحَمِيدِيُّ فِي كِتَابِهِ غَرِيبَ الْجَمْعِ بَيْنَ الصَّحِيحَيْنِ فَقَالَ هُوَ وَغَيْرُهُ مِنْ فِسرِ هَذِهِ الرَّوَايَةِ إِنْ صَحَّتِ الْمُدْهَنُ الْإِتْنَاءُ الَّذِي يَدْنِي فِيهِ، وَهُوَ أَيْضًا اسْمٌ لِلنَّقَرَةِ فِي الْجَبَلِ الَّتِي يَسْتَجْمَعُ فِيهَا مَاءُ الْمَطَرِ، فَشَبَّهَ صَفَاءَ وَجْهِهِ الْكَرِيمَ بِصَفَاءِ هَذَا الْمَاءِ وَيَصْفَاءُ الدَّهْنُ وَالْمُدْهَنُ، وَقَالَ الْقَاضِي عِيَاضُ فِي الْمَشَارِقِ وَغَيْرِهِ مِنَ الْأَثْمَةِ هَذَا تَصْحِيفٌ وَهُوَ بِالذَّالِ الْمَعْجَمَةُ وَالْبَاءُ الْمُوَحَّدَةُ وَهُوَ الْمَعْرُوفُ فِي الرَّوَايَاتِ، وَعَلَى هَذَا ذَكَرَ الْقَاضِي وَجْهَيْنِ فِي تَفْسِيرِهِ:

(١) (مُذْهَبَةٌ) ضَبَطُوهُ بِوَجْهَيْنِ: أَحَدُهُمَا، وَهُوَ الْمَشْهُورُ، وَهُوَ جِزْمُ الْقَاضِي وَالْجُمْهُورُ: مُذْهَبَةٌ. وَالثَّانِي، وَلَمْ يَذْكُرِ الْحَمِيدِيُّ فِي الْجَمْعِ بَيْنَ الصَّحِيحَيْنِ غَيْرَهُ: مُذْهَبَةٌ. وَقَالَ الْقَاضِي عِيَاضُ فِي الْمَشَارِقِ وَغَيْرِهِ مِنَ الْأَثْمَةِ: هَذَا تَصْحِيفٌ. وَذَكَرَ الْقَاضِي عِيَاضُ وَجْهَيْنِ فِي تَفْسِيرِهِ: أَحَدُهُمَا مَعْنَاهُ نَفْسٌ مُذْهَبَةٌ، فَهُوَ أَبْلَغُ فِي حَسَنِ الرَّجَاءِ وَإِشْرَاقِهِ. وَالثَّانِي شَبَّهَ فِي حَسَنِهِ وَنُورِهِ بِالْمُدْهَنَةِ مِنَ الْجِلْدِ، وَجَمَعَهَا مُذَاهِبٌ. وَهِيَ شَيْءٌ كَانَتْ الْعَرَبُ تَصْنَعُهُ مِنْ جِلْدٍ وَتَحْمِلُ فِيهَا خَطُوطًا مُذْهَبَةً يَرَى بِضْعُهَا إِثْرَ بَعْضٍ.

የተወገዘ፣ በአሏህ ዘንድ ተቀባይነት የሌለው፣ አድራጊው ይህን ድርጊት በማድረጉ የአሏህ ቅጣት ሊደርስበት የሚችል፣ ቁርአን፣ ሐዲሥን እና ኢጅማዕን የሚቃረን መጥፎ ቢድዓ (الْبِدْعَةُ الضَّلَالَةُ) እንዳለ ሁሉ፣ በአሏህ ዘንድ ተቀባይነት ያለው ቁርአን፣ ሐዲሥ እና ኢጅማዕን የማይቃረን ጥሩ የሆነ ቢድዓ (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) ያለ መሆኑን ከላይ በተጠቀሱት የነቢዩ (ሲላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሦች፣ እንዲሁም ከዑለማዎች ከተናገሩት ማስረጃዎችን ካቀረብን በኋላ እንደ ጥሩ ቢድዓ ሆኖ የሚቆጠር፣ ማንኛውም ሙስሊም በአሁኑ ወቅት የሚጠቀምበትን ነገር አንደ ተጨማሪ ማስረጃ እናቅርብልዎት።

ከጥሩ ቢድዓዎች (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) መካከል

ከሚቆጥሩት ክስተቶች ለምሳሌ፡

ነቢዮችን ሙሐመድ (ሲላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ቁርአን በወሕይ ሲወርድላቸው ሲቀሩ (የነቢዩ ባልደረባዎች) ቁርአንን ያለነጥብ ይጽፉ ነበር፣ ዑሥማን ቢንዐፋን (ረዲያሊሁ ዐንሁ) ቁርአንን ሰብስበው መሷሐፍ አድርገውት የተለያዩ ቦታዎች የላኳቸው ቁርአኖች

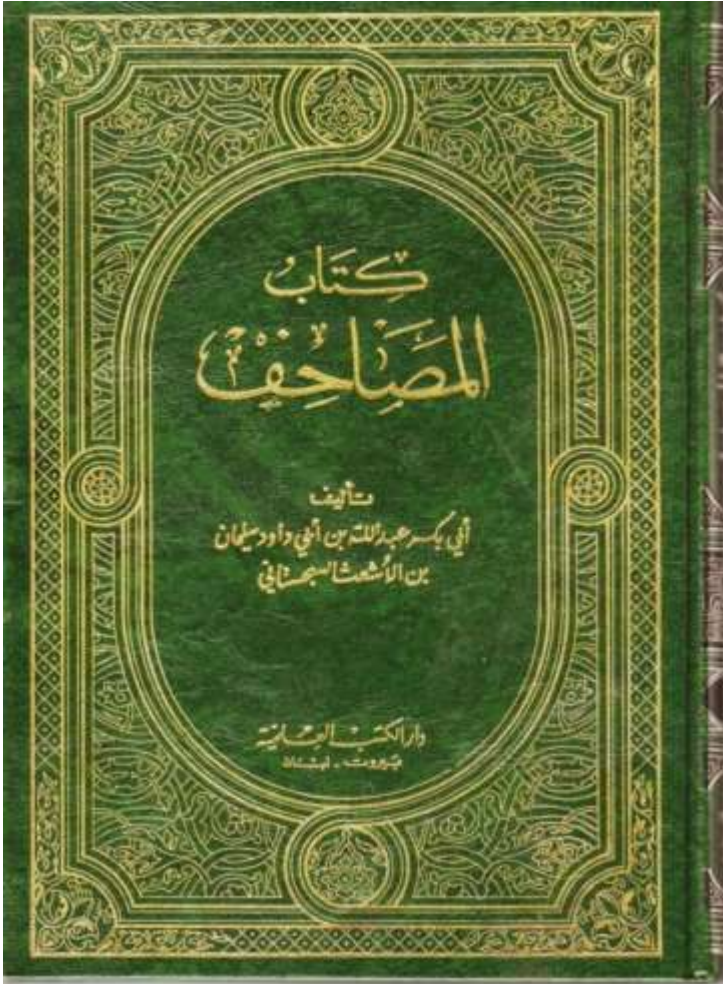
(መሳሐፍ) ደግሞ ለፊደላቱ ነጥቦች አልነበራቸውም፡ ለመጀመሪያ ጊዜ በቁርአን ፊደላት ላይ ነጥቦችን ማድረግ የጀመሩት ከሷሳባዎች በኋላ የመጡ ተከታይ (ታቢዲዬ) የነበሩ (التَّابِعِيُّ الْجَلِيلُ يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ) ያሕያ ኢብኑ ቢኒ ያዕመር የሚባሉ የአሊህ ፍራቻ የነበራቸው ዓሊም ናቸው።

ይህንንም አቢ በከር ዑብዲሊህ ኢብኑ-አቢዳወድ፣ (أَبِي بَكْرٍ عَبْدَ اللَّهِ ابْنِ أَبِي دَاوُدَ) የሚባሉ ዓሊም ኪታቡል-መሷሐፍ (كِتَابُ الْمَصَاحِفِ) በሚባለው መጽሀፋቸው ገጽ 158 ላይ " أَوَّلُ مَنْ نَقَطَ الْمَصَاحِفَ يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ " ብለዋል፡

ማለትም “ለመጀመሪያ ጊዜ በቁርአን ላይ ላሉት ፊደላት ነጥቦችን የጨመሩት የያዕመር ልጅ ያሕያ (يَحْيَى بْنُ يَعْمَرَ) ናቸው” ብለዋል።

ጥሩ የሆነ ቢድዓ የለም የሚል ሰው በቁርአን ላይ ያሉት ነጥቦች ቢድዓ ስለሆኑ አስወግዷቸው ያለ ነጥቦች ሊያነበው ይችላልን?

ይህ መጽሀፍ በሚቀጥለው ገጽ ላይ ስለሚገኝ ለማየት ይቻላል።

باب نقط المصاحف

حدثنا عبد الله، حدثنا محمد بن عبد الله المخزومي، حدثنا أحمد بن نصر بن مالك، حدثنا الحسين بن الوليد، عن هارون بن موسى قال: أول من نقط المصاحف يحيى بن يعمر.

حدثنا عبد الله، حدثنا محمد بن بشار، حدثنا عبد الأعلى ومحمد بن بكر، قالا، حدثنا هشام عن الحسن أنه كره أن تنقط المصاحف بالنحو.

حدثنا عبد الله، حدثنا عبد الله بن سعيد، حدثنا ابن إدريس، عن هشام، عن ابن سيرين أنه كره نقط المصحف بالنحو.

حدثنا عبد الله، حدثنا هارون بن سليمان، حدثنا روح، حدثنا أشعث عن محمد أنه كان يكره النقط.

حدثنا عبد الله، حدثنا محمد بن بشار، حدثنا محمد، حدثنا شعبة، عن أبي رجاء قال: سألت محمد بن سيرين عن المصحف ينقط بالنحو، قال أخشى أن يزيدوا في الحروف.

حدثنا عبد الله، حدثنا محمد بن آدم^(١)، حدثنا مخلد، عن هشام، عن الحسن وابن سيرين أنهما كانا يكرهان نقط المصحف.

(١) محمد بن آدم: لعل الصواب محمود بن آدم.

መጥፎ የሆነ ቢድዓ (الْبِدْعَةُ الضَّلَالَةُ) በአሏህ ዘንድ ተቀባይነት የሌለው መኖሩን እና ጥሩ የሆነ ቢድዓ (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) በአሏህ ዘንድም ለአድራጊው ምንዳ የሚያስገኝለት መሆኑን ከላይ ከተጠቀሰው የነቢዩ* (ሷለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ እና በአህሉሱናህ ወልጄማዓ ዑለማዎች ከተሰጠው ማብራሪያ ካወቅን በኋላ መውሊድ ሲከበር ምን ይደረጋል? ድርጊቱስ ከሸሪዓ አንጻር ምን እንደሆነ እንመለከታለን።

በመውሊድ የሚደረጉ ድርጊቶች ከሸሪዓ አንጻር ሲታዩ፤

በመውሊድ የሚደረገው ተግባር ከሸሪዓ አንጻር ሲታይ ፍርዱ እንደሚከተለው ይሆናል።

- 1) በመውሊድ ቁርኣን ይቀራል፤ ቁርኣን መቅራት ደግሞ ምንዳው ምን ያህል እንደሆነ ኢማም አል-ቡኸሪይ* እና ኢማም ቲርሚዚይ* በዘገቡት ሷሒሕ (ትክክለኛ) በሆነው ሐዲሥ የአሏህ መልእክተኛ (ሷለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) አሉ፤

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "مَنْ قَرَأَ حَرْفًا مِنْ كِتَابِ اللَّهِ فَلَهُ حَسَنَةٌ وَالْحَسَنَةُ بِعَشْرِ أَمْثَالِهَا لَا أَقُولُ أَلَمْ حَرْفٌ وَلَكِنْ أَلِفٌ حَرْفٌ وَلَا مٌ حَرْفٌ وَمِيمٌ حَرْفٌ".

የሐዲሥ ትርጉም፣ ዐብዱላህ ኢብኑ -መስዑድ እንዳሉት አላህ ሥራቸውን ይቀበላቸውና፣ የአላህ መልእክተኛ (ሷለላሁ ዐለይሂ ወሰለም) አሉ፣ «ከአላህ ኪታብ (ቁርአን) አንድ ፊደል የቀራ ምንዳ (حَسَنَةٌ) ይኖረዋል፣ ምንዳው ደግሞ አሥር ጊዜ እጥፍ ይሆናል፣ አሊፍ፣ ላም፣ ሚም፣ (ا) አንድ ፊደል ነው አልልም፣ (ل) ፊደል ነው፣ ላምም (ل) ፊደል ነው፣ ሚም (م) ደግሞ ፊደል ነው፣ »

በሌላ ኢማም ሙስሊም በዘገበት ሐዲሥ ደግሞ የአላህ መልእክተኛ (ሷለላሁ ዐለይሂ ወሰለም) እንዲህ ብለዋል፣

وَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: (اقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا لِأَصْحَابِهِ) رَوَاهُ مُسْلِمٌ

ትርጉሙ፡ «**ቁርአንን ቅሩ እርሱ እኮ የቂያማ ቀን ለቀራው ሰው አማላጅ (ሸፊዕ) ይሆንላታል፡**» በማለት ቁርአንን እንድንቀራ አዘውናል፡

ታዲያ ቁርአንን የሚቀራ ምንዳው ምን ያህል ከፍተኛ እንደሆነ ነቢያችን (ሷሉሁ ዐለይሂ ወሰለም) በሐዲሂቸው ሲነግሩን እኔ የተወለድኩበትን ቀን ምክንያት በማድረግ ቁርአን መቅራት ሐራም ነው ያሉበት ሐዲሥ የለም፤ እንዲሁም በቁርአንም ቢሆን በኢጅማዕ ሐራምነቱን የሚያሳይ የለም፡ ስለዚህ ወሃቢያዎች በዚህ ቀን ቁርአን መቅራትን ሐራም ካደረጉ አዲስ ሀይማኖት ይዘው እንደመጡ ግልጽ ነው።

- 2) በመውሊድ ሷሉት ዐለነቢይ^ሄ (**الْصَّلَاةُ عَلَى النَّبِيِّ**) ይደረጋል፤ ይህ ደግሞ የአሷ ሱብሐነሁ ወተዓላ ትእዛዝን መፈጸም ሲሆን አሷ ሱብሐነሁ ወተዓላ እንዲህ ብሏል፡

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (إِنَّ اللَّهَ وَمَلَائِكَتَهُ يُصَلُّونَ عَلَى النَّبِيِّ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا صَلُّوا عَلَيْهِ وَسَلِّمُوا تَسْلِيمًا)

3) በመውሊድ የነቢዩ (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ታሪክ ይነገራል። ይህ ደግሞ ለሚመጣው ትውልድ እና አሁን ላለው ትውልድም ቢሆን ነቢያችን (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ማን እንደነበሩ እና ምን እንደደረሰባቸው፣ እንዴትስ ይህ ሀይማኖት እኛ ዘንድ ሊደርስ እንደቻለ በማስተማር ሀይማኖታችንን ማስፋፋት ይሆናል።

4) በመውሊድ መዲሕ (የነቢዩ^ሠ ውዳሴ) مَدَحَ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ በማድረግ ነቢያችን (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ይሞገሳሉ፣ ለእርሳቸውም ያለን ፍቅር በይፋ ይታያል፣ እርሳቸውን መውደድ ደግሞ ((مِنْ الْوَاجِبَاتِ الْقَلْبِيَّةِ)) ከልብ ግዴታዎች ውስጥ አንዱ ነው፣ እርሳቸውን ማሞገስ እና መውደድ ማለት ደግሞ እንደ ነስራኒዎች (ክርስትያኖች) ዒሳን (ዐለይሂ ሰላም) ከመውደድ ብዛት አምላክነት ደረጃ በመስጠት የአሏህ (ሱብሐኒሁ ወተዓላ) ልጅ ነው እንዳሉ ሳይሆን፣ አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ ከሰጣቸው የበለጠ ማዕረግ በመስጠት እና የምንፈልገውን ይፈጽሙልናል ብሎ ከማመን ሳየን፣ ለሰራነው ሀጢአትም ምህረት ያደርጉልናል በማለት ከአሏህ (ሱብሐኒሁ ወተዓላ) ጋር የእኩልነት ደረጃ

በመስጠት ሳይሆን፤ ለእርሳቸው ያለን ፍቅር ድንበር የጣሰና ኹሉው (غُلُو) ያለበት ሆኖ ሳይሆን፤ አሏ ሱብሐነሁ ወተዓላ ﴿وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ﴾ በማለት በሱረቱል ቀለም (4 : الْقَلَم) ላይ እንዳምገሳቸው እኛም እርሳቸውን ወደን ማምገስ ምንዳ የሚገኝበት ድርጊት ስለሆነ ነው።

በአንድ ላይ ተሰብስበው፤ አንድ ላይ በመሆን እርሳቸው ነቢያችንን (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለምን) እያምገሱ መጨፈር ከልከል ላለመሆኑ ሚቀጥለው ሐዲሥ ማስረጃ ይሆናል።

رَوَى الْإِمَامُ أَحْمَدُ عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ أَنَّ الْحَبَشَةَ كَانُوا يَزْفَنُونَ⁵ بَيْنَ يَدَيِ رَسُولِ اللَّهِ وَيَقُولُونَ بِكَلَامٍ لَهُمْ : مُحَمَّدٌ عَبْدٌ صَالِحٌ فَقَالَ: مَاذَا يَقُولُونَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهُمْ يَقُولُونَ مُحَمَّدٌ عَبْدٌ صَالِحٌ.

ትርጉሙ የማሊክ ልጅ አነሰ እንዳሉት፤ “ *ሀበሾች ከአሏ መልእክተኛ (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ፍትላፊት ሆነው በቋንቋቸው ሙሐመድ ሷሊሕ የሆነ የአሏህ ባሪያ ነው*

⁵ የቋንቋ ምሁራን እንዳሉት “يَزْفَنُونَ” ማለት ይጨፍራሉ ማለት ነው ብለዋል።

እያሉ በመዝፈን ይጨፍሩ ነበር፤ ያንግዜ የአሏህ መልእክተኛ (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ደግሞ ምን እያሉ ነው? ብለው ሲጠይቁ መሐመድ ሷሊሕ የሆነ የአሏህ ባሪያ ነው ይላሉ በማለት መለሱላቸው።”⁶

እንዲሁም ሌሎች አያሌ የሆኑ ሐዲሦች ነቢያቸንን (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ድቤ በመምታትም ሆነ ያለ ድቤ እርሳቸውን ማሞገስ እና መጨፈር ከሸሪዓ አንጻር የሚፈቀድ ለመሆኑ ማስረጃዎች ይገኛሉ፤ ሆኖም ለማሳጠር ስንል በዚህ ማብቃቱ በቂ ይመስለናል።

5) በመውሊድ ሷዲቃ ይሰጣል፤ ይህ ድርጊት ደግሞ ከሸሪዓ አንጻር ሲታይ የታዘዘንበት ሲሆን ለዚህም አያሌ ማስረጃዎች አሉ፤ ከነዚህም አንድ ቡኻሪይ” የዘገቡትን ሐዲሥ መጥቀሱ በቂ ይሆናል፡

أَخْرَجَ الْبُخَارِيُّ عَنْ عَدِيِّ بْنِ حَاتِمٍ قَالَ: قَالَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: اتَّقُوا النَّارَ وَلَوْ بِشِقْ
تَمْرَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَبِكَلِمَةٍ طَيِّبَةٍ.

⁶ የአሏህ መልእክተኛ (ሷላሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ፊትለፊታቸው እየጨፈሩ ሲዘፍኑ ሐራም ነውና አታድርጉ አላሏቸውም፤

➤ ትርጉሙ፤ «ግማሽ ተምር እንኳን ቢሆን ሰዶቃ በመሰጠት ነፍሳችሁን ከእሳት አድኗት፤ ግማሹን ተምር የማታገኙ ከሆነ መልካም ንግግር በመናገር ነፍሳችሁን ከእሳት አድኗት።» በማለት የአሊህ መልእክተኛ (ሰላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ያዙናል።

እነኝህ በመውሊድ ላይ የሚደረጉት ከላይ የተጠቀሱት ድርጊቶችን ሁሉ ከሸሪዓ አንጻር ሲታዩ የታዘዘንባቸው ለመሆኑ ማስረጃዎቹ ግልጽ ሲሆኑ፤ ከላይ የተጠቀሰው ኢማም አል-ቡኸሪይ^፮ በዘገቡት ሐዲሥ ዓኢሻ (عائشة) (رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا) ያስተላለፉልን፤ የአሊህ መልእክተኛ (ሰላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ፤

«مَنْ أَحْدَثَ فِي أَمْرِنَا هَذَا مَا لَيْسَ مِنْهُ فَهُوَ رَدٌّ»

ያሉት ትርጉሙ እንደምከተለው ነው። ማለትም በመውሊድ ምክንያት በሚደረጉት ዒባዳዎች (ድርጊቶች) ውስጥ በሀይማኖታችን የሌለ ነገር ከሆነ ተቀባይነት የለውም ማለት ነው። ምናልባት አንዳንድ የዲን ትምህርት ያልተማሩ ሰዎች መውሊድ በሚደረግበት ቦታ ከሸሪዓ አንጻር ክልክል የሆነ ድርጊት ሲፈጽሙ ቢታይ የፈጸሙት

ድርጊት ሐራም መሆኑን ማስተማር ነው እንጂ በአጠቃላይ መውሊድ ማክበር ሐራም ነው ሊባል አይቻልም። ለምሳሌ አንድ ሰው ሲሰራ ሲሰግድ ትክክል ባልሆነ ሁኔታ ቢሰግድ ሰውየውን እንዴት እንደሚሰግድ ማስተማር ግዴታ እንደሆነ በመውሊድ ማክበር ስራ ውስጥ ደግሞ ትክክለኛ ያልሆነ ድርጊት ከታየ ያ ትክክል ያልሰራውን ማስተማር ነው እንጂ በአጠቃላይ መውሊድን ሐራም ማድረግ ሀይማኖቱ የፈቀደውን ድርጊት መከልከል ይሆናል።

ለምን መውሊድ በወሃቢያ ዘንድ ተከለከለ ?

- 1) (كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ) ለሚለው ለነቢያችን (ሲሰሉ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ ትክክለኛ የሆነ ግንዛቤ ስለሌላቸው ነው።

ወሃቢዎች ጥሩ ቢድዓ የለም፣ መውሊድም ሐራም ነው ሲሉ፣ አንዳንዶቹም ሽርክ (ኦጋሪነት) ነው ሲሉ ማስረጃ ነው በማለት የሚወስዱት የነቢዩ (ሲሰሉ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ፣

(كُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ، وَكُلُّ ضَلَالَةٍ فِي النَّارِ)

የሚለው ሲሒሐ የሆነ ሐዲሥ ነው። ትርጉሙ ግን ምን ማለት ይሆን? በእውነት ይህን ሐዲሥ ቃል በቃል

በመውሰድ ነቢያችን (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) ያሉት ትርጉሙ ቢድዓ (አዲስ የተከሰተ) ሁሉ ባጠቃላይ ወደእሳት የሚወስድ ሐራም የሆነ ድርጊት ነው ማለት ነውን?

ይህ ሐዲሥ ምን ማለት እንደሆነ ትክክለኛ ግንዛቤ እንዲኖረን ዑለማዎች ምን ብለው ተረጎሙት? በማለት ማየት ያስፈልጋል። በመጀመሪያ ደረጃ በዚህ ሐዲሥ ውስጥ (كُلُّ) ጠቅላላ የሚል ቃል አለ፤ ለመሆኑ ነቢያችን (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) (كُلُّ بِدْعَةٍ ضَالَّةٌ) ሲሉ፤ ቢድዓ ሁሉ ሐራም የሆነ የነቢዩ (ሲለሏሁ ዐለይሂ ወሰለም) የመጡበትን መንገድ የሳተ፤ ድርጊቱ ወደ እሳት የሚወስድ ጠቅላላ ቢድዓን ማለታቸው ነው ወይስ አብዛኛው ቢድዓ ማለታቸው ነው? መልሱ አብዛኛ ቢድዓ ማለታቸው ነው። ምክንያቱም ከላይ የተጠቀሱት ሐዲሆች ጥሩ የሆነ በአሏህ ዘንድ ተቀባይነት ያለው ቁርአን እና ሐዲሥን የማይቃረን (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) ለመኖሩ ከላይ የተሰጠው ማስረጃዎች በቂ ናቸው።

አል-ኢማሙል-ሐፊዝ አል-ፈቂሁ ሙሕደዲን አቡ ዘከሪያ ያሕያ ኢብኑ ሸረፍ አንነወዊይ፤

الإِمَامُ الْحَافِظُ الْفَقِيهُ مُحَمَّدُ بْنُ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ أَبِي شَرْفٍ
النَّوَوِيُّ

የተባሉት የአህሉስናህ ወልጅማዓ ኢማም የሆኑት፤ የሻፊዲዬ^፮ መዝሀብ ተከታይ የሆኑ ዓሊም፤ ሪያዲ-ሷሊሒን (رِيَاضُ الصَّالِحِينَ) የሚለውን የሐዲሥ መጽሀፍ እና ሌሎችም ብዙ መጽሀፍ የጻፉ ዓሊም፤ በ676 ሂጅሪያ ላይ የሞቱት፤ “صَحِيحُ مُسْلِمٍ بِشَرْحِ النَّوَوِيِّ” “ሷሊሒ መስሊም ቢሸርሕ ነወዊደ”^፯ ተብሎ በሚጠራው መጽሀፋቸው፤ ማለትም ሷሊሒ መስሊምን ባብራሩበት መጽሀፍ ሶስተኛው ጥራዝ ላይ ይህን ሐዲሥ ምን ማለት እንደሆነ ሲገልጹ እንዲህ ብለዋል፡-

قَوْلُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ (وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) (هَذَا عَامٌّ
مَخْصُوصٌ، وَالْمُرَادُ غَالِبُ الْبِدْعِ).

ትርጉሙም “ የአሷህ መልእክተኛ (ሷሊሊሁ ዐላይሂ ወሰለም) (وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) ማለታቸው ቃሉ ጠቅላይ ሆኖ የተፈለገበት ግን የተወሰነውን ብቻ ነው ከአባባላቸው የሚፈለግበት አብዛኛው ቢድዓ ማለታቸው

⁷ ከነቢዩ^፮ (ሷሊሊሁ ዐላይሂ ወሰለም) አባባል፡

ነው፡” በማለት የነቢዩን (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ቃል ምን ማለት እንደሆነ አስረድተዋል።⁸

⁸ ማለትም **وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ** ማለት ጠቅላላ ቢድዓን ማለት ሳይሆን አብዛኛውን ቢድዓ ለማለት ነው።

ይህንንም ቃላቸውን በዚህ ገጽ ላይ ማየት ይቻላል።

كتاب الجمعة / باب ١٣ / حديث ٤٣

١٣٤

٤٣ - (٨٦٧) وَحَدَّثَنِي مُحَمَّدُ بْنُ الْمُثَنَّى. حَدَّثَنَا عَبْدُ الرَّزَّاقُ بْنُ عَبْدِ الرَّحْمَنِ عَنْ جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ، عَنْ أَبِيهِ، عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ، قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ إِذَا حُطِبَ اخْرُجْتُ غِيَاةً، وَعَلَى سُرَّةٍ، وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ^(١). حَتَّى تَأْتِيَ مَثَلُ جَبَشٍ، يَقُولُ: صَبَحَكُمْ وَمَسَّكُمْ. وَيَقُولُ: «بُيِّتَتْ أُمَّتِي وَالْهَاشِمِيُّونَ» وَيَقْرَأُ بَيْنَ إِبْرَاهِيمَ النَّبِيِّ وَالْوُسْطَى. وَيَقُولُ: «أَنَا نَبِيٌّ. لَوْلَا خَيْرُ الْخَبِيرِ كِتَابُ اللَّهِ. وَلَخَيْرُ الْهَدْيِ هَذَا مُحَمَّدٌ. وَشَرُّ الْأَوْرَثِ مُخَذَّلُهَا. وَكُلُّ يَدْعٍ ضَلَالَةٌ». ثُمَّ يَقُولُ: «أَنَا أَوَّلُ يَكُلُّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ»^(٢). مَنْ تَرَكَ تَالَاً فَلِلْغُلِيِّ. وَمَنْ

فَالضَّمِيرُ فِي قَوْلِهِ: يَقُولُ صَبَحَكُمْ مَسَّكُمْ عَائِدٌ عَلَى مَنْدَرِ جَبَشٍ.

قَوْلُهُ ﷺ: (بُيِّتَتْ أُمَّتِي وَالْهَاشِمِيُّونَ) رَوَى بِنَصْبِهَا وَرَفْعِهَا وَالْمَشْهُورُ نَصْبُهَا عَلَى الْمَفْعُولِ مَعَهُ.

وَقَوْلُهُ: (يَقْرَأُ) هُوَ بِضَمِّ الرَّاءِ عَلَى الْمَشْهُورِ الْفَصِيحِ وَحَكِي كَسْرُهَا.

وَقَوْلُهُ: (الْهَاشِمِيُّونَ) سَمِيَتْ بِذَلِكَ لِأَهَمِّ كَانُوا يَشِيرُونَ بِهَا عِنْدَ السَّبِّ.

وَقَوْلُهُ: (خَيْرُ الْهَدْيِ هَذَا مُحَمَّدٌ) هُوَ بِضَمِّ الْهَاءِ وَفَتْحِ الدَّالِ فِيهِمَا وَيَفْتَحُ الْهَاءُ وَإِسْكَانُ الدَّالِ أَيْضاً صِبْغَاءً بِالْوَجْهِينِ، وَكَلَّمَا ذَكَرَهُ جَمَاعَةُ بِالْوَجْهِينِ، وَقَالَ الْقَاضِي عِيَّاشُ: رَوَيْنَاهُ فِي مُسَلَّمٍ بِالضَّمِّ وَفِي غَيْرِهِ بِالْفَتْحِ، وَبِالْفَتْحِ ذَكَرَهُ الْهَرَوِيُّ وَفَسَّرَهُ الْهَرَوِيُّ عَلَى رِوَايَةِ الْفَتْحِ بِالطَّرِيقِ أَيْ أَحْسَنَ الطَّرِيقِ طَرِيقَ عَمَدٍ، يُقَالُ: فَلَانٌ حَسَنٌ الْهَدْيِ أَيْ الطَّرِيقَةِ وَالْمَذْهَبِ اعْتَدُوا بِهَدْيِ عِمَارٍ، وَأَمَّا عَلَى رِوَايَةِ الضَّمِّ فَمَعْنَاهُ الدَّلَالَةُ وَالْإِرْشَادُ، قَالَ الْعُلَمَاءُ: لَفْظُ الْهَدْيِ لَهُ مَعْنَانِ:

أَحَدُهُمَا: بِمَعْنَى الدَّلَالَةِ وَالْإِرْشَادِ وَهُوَ الَّذِي يُضَافُ إِلَى الرُّسُلِ وَالْقُرْآنِ وَالْعِبَادَةِ، وَقَالَ اللَّهُ تَعَالَى: ﴿وَأَنْتَ لَهْدِي إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَهُدًى لِلْمُتَّقِينَ﴾ وَمِنَ قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ﴾ أَيْ بَيَّنَّا لَهُمُ الطَّرِيقَ. وَمِنَ قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ وَهَدَيْنَاهُ النَّجْدَيْنِ﴾.

وَالثَّانِي: بِمَعْنَى اللَّطْفِ وَالتَّوْفِيقِ وَالْمُعَصَّةِ وَالتَّائِيدِ، وَهُوَ الَّذِي تَفَرَّدَ اللَّهُ بِهِ، وَمِنَ قَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿إِنَّكَ لَا تَهْدِي مَنْ أَحْبَبْتَ وَلَكِنَّ اللَّهَ يَهْدِي مَنْ يَشَاءُ﴾ وَقَالَتِ الْقَدِيرِيَّةُ: جَاءَ الْهَدْيُ فَهُوَ لِلْبَيَانِ بِنَاءً عَلَى أَصْلِهِمُ الْقَاسِدَ فِي انْتِكَارِ الْقَدْرِ، وَرَدَ عَلَيْهِمْ أَصْحَابُنَا وَغَيْرُهُمْ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ مِثْلِي الْقَدْرِ لَهُ تَعَالَى بِقَوْلِهِ تَعَالَى: ﴿وَاللَّهُ يَدْعُو إِلَى دَارِ السَّلَامِ وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ إِلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ﴾ فَفَرَّقَ بَيْنَ الدَّعَاءِ وَالْهَدَايَةِ.

قَوْلُهُ ﷺ: (وَكُلُّ يَدْعٍ ضَلَالَةٌ) هَذَا عَامٌ تَقْصُوصُ، وَالْمُرَادُ غَالِبُ الْيَدْعِ، قَالَ أَهْلُ

(١) (وَاشْتَدَّ غَضَبُهُ) قَالَ التَّوْبِيُّ: وَلَمْ يَشْتَدَّ غَضَبُهُ كَانَ عِنْدَ إِتْلَاءِهِ أَمْرًا عَظِيمًا، وَتَحْلِيلُهُ خَطِيئَةً جَسِيمًا.

(٢) (أَنَا أَوَّلُ يَكُلُّ مُؤْمِنٍ مِنْ نَفْسِهِ) هُوَ مُوَافِقٌ لِقَوْلِ اللَّهِ تَعَالَى: ﴿الَّذِينَ أَوَّلَى بِالْمُؤْمِنِينَ مِنْ أَنْفُسِهِمْ﴾. أَيْ أَحَقُّ.

እንዲሁም ደግሞ (كُلُّ) ለሚለው ቃል ትርጉሙ ጠቅላላ ማለት ሳይሆን አብዛኛው ማለት ለመሆኑ በቁርአን አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ የነቢዩሏህ ሁድ (ዐለይሂ ሰላም) ህዝብ ላይ (قَوْمٌ هُوَ) ባደርጉት ሃጢአት እና ከህደት ምክንያት በንፋስ አማካኝነት ያደረሰባቸውን ቅጣት ሲያሳውቀን በሱረት አል-አሕቃፍ አንቀጽ 25 ላይ እንዲህ ብሏል፡

قَالَ اللَّهُ تَعَالَى: (تَدْمَرُ كُلُّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا) الْأَحْقَافُ 25

ትርጉሙ “በኛ ትእዛዝ ንፋሷ ሁሉንም ነገር ታጠፋለች፤” የሚል ሲሆን ማለትም አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ በትእዛዙ በእነኚህ የነቢዩሏህ ሁድ (ዐለይሂ ሰላም) ህዝቦች ላይ በንፋስ አማካኝነት ቅጣት እንዲደርሰባቸው በማድረግ ንፋሱ አብዛኛውን ነገር እንዳጠፋው አሳውቆናል።

አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ በዚህ አንቀጽ ሁሉንም ነገር (كُلُّ شَيْءٍ) በማለት ንፋሱ እንዳጠፋው ሲያሳውቀን በእርግጥ ንፋሱ በምድር ላይ ያሉ ሰዎችን በሙሉ እንዳላጠፋ፣ አውሬዎች እና እንስሳትን እንዳላጠፋ፣ ሰማይ እና መሬትን እንዳላጠፋ እናውቃለን፤ ስለዚህ ሁሉ ነገር (كُلُّ شَيْءٍ) ለሚለው የአሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ ቃል ትርጉሙ አብዛኛው ነገር ማለት እንደሆነ ሁሉ

(وَكُلُّ بِدْعَةٍ ضَلَالَةٌ) የሚለው የነቢያችን (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ ትርጉምም አብዛኛው ቢድዓ ለማለት እንደሆነ ግልጽ ነው።

- 2) መውሊድ በሚደረግበት ቦታ ላይ ወንዶች እና ሴቶች ስለሚደባለቁ ማለትም መደባለቅ ((اِخْتِلَافٌ)) ስለሚኖር ወንዶችን ወደ ሌላ ሃጢአት ለመግፋፋት ምክንያት ስለሚሆን ነው ይላሉ፡

ለዚህ አባባላቸው ደግሞ መልሱ ወንዶች እና ሴቶች በአንድ ቤት ሆነው ዒባዳን ቢያደርጉ ከሸሪዓችን አንጻር የተከለከለ ላለመሆኑ፣ ማስረጃው ነቢዩ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) በነበሩበት ዘመን በመስጂዳቸው ውስጥ ሴቶች ከወንዶች ኋላ ሆነው ከመሀከላቸውም መጋረጃ እንኳን ሳይኖር ይሰግዱ እንደነበረ በሐዲሥ የተረጋገጠ ነው።

وَرَوَى الْحَافِظُ ابْنُ حِبَّانَ عَنْ سَهْلِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ: "كُنَّ النِّسَاءُ يُؤْمَرْنَ فِي عَهْدِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ أَنْ لَا يَرْفَعْنَ رُؤُوسَهُنَّ حَتَّى يَأْخُذَ الرَّجَالُ مَقَاعِدَهُمْ مِنَ الْأَرْضِ مِنْ ضِيقِ النَّيَابِ" أَيِ مِنْ ضِيقِ أَزْرِ الرَّجَالِ.

2.1 ከዚህ በላይ ከተጠቀሰው አል-ሓፊዝ ኢብን ሒባን ከዘገቡት ሐዲሥ እንደምንረዳው፣ “የአሏሁ መልእክተኛ (ሷላሏሁ ዐላይሂ ወሰለም) በነበሩበት ጊዜ ወንዶች ከሱጁድ ራሳቸውን አንስተው ቦታቸውን እስኪይዙ ድረስ ሴቶች ከሱጁድ ራሳቸውን እንዳያነሱ ይከለክሉነበር፣ ምክንያቱም ወንዶች ይለብሱት የነበረው ልብስ ጠባብ በመሆኑ በማለት ሳህል ኢብን ሳዕድ የተባሉት ሷላቢይ (سَهْلُ بْنُ سَعْدٍ) ጠቅሰዋል።”

وَرَوَى الْإِمَامُ أَحْمَدُ وَأَبُو دَاوُدَ مِنْ حَدِيثِ أَسْمَاءَ بِنْتِ أَبِي بَكْرٍ وَلَفْظُهُ: "فَلَا تَرْفَعُ رَأْسَهَا حَتَّى يَرْفَعَ الرَّجَالُ رُؤُوسَهُنَّ كَرَاهِيَةً أَنْ يَرَيْنَ عَوْرَاتِ الرَّجَالِ".

2.2 ኢማም አሐመድና አቡ ዳዉድ ከዘገቡት ሐዲሥ ደግሞ እንደምንረዳው የአቡበክር ልጅ አስማእ (أَسْمَاءُ بِنْتُ أَبِي بَكْرٍ) እንዳሉት “ወንዶች እራሳቸውን ከሱጁድ እስኪያነሱ ድረስ፣ ሴቶች እራሳቸውን ከሱጁድ አያነሱም ነበር፣ ምክንያቱም የወንዶችን ዐውረት እንዳያዩ በመጥላት።”

قَالَ النَّوَوِيُّ فِي شَرْحِهِ عَلَى الْمَهَذَّبِ ج4/484 مَا نَصُّهُ:
وَقَالَ ابْنُ الْمُنْذِرِ وَغَيْرُهُ الْإِجْمَاعُ عَلَى أَنَّهَا - أَيُّ الْمَرْأَةِ - لَوْ
حَضَرَتْ وَصَلَّتِ الْجُمُعَةَ جَازًا، وَقَدْ تَبَيَّنَتِ الْأَحَادِيثُ
الصَّحِيحَةُ الْمُسْتَقْبِضَةُ أَنَّ النِّسَاءَ كُنَّ يُصَلِّينَ خَلْفَ رَسُولِ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فِي مَسْجِدِهِ خَلْفَ الرِّجَالِ، وَلَئِنْ اخْتَلَطَ
النِّسَاءُ بِالرِّجَالِ إِذَا لَمْ يَكُنْ خَلْوَةٌ لَيْسَ بِحَرَامٍ. اهـ

2.3 እንዲሁም ኢማም አነወዊይ⁹ አል-ሙሀዘብ
(المَهَذَّب) የሚባለውን መጽሀፍ ባብራሩበት
ጥራዝ 4/ ገጽ 484 ላይ ያሉት ትርጉም
እንደሚከተለው ይሆናል፡ “ኢብኑልሙንዚር
(ابْنُ الْمُنْذِرِ) እና ሌሎችም በኢጅማዕ⁹ ሴት ልጅ
ለጅምዓ ሲሏት ብትመጣ እና ብትሰግድ
ይበቃላታል፤ ሲሒሕ ከሆኑ ሐዲሃች ሴቶች
በአሏህ መልእክተኛ (ሲሏሁ ዐለይሂ ወሰለም)
መስጅድ ውስጥ ከወንዶች ኋላ ሆነው ይሰግዱ
እንደነበር ፀድቋል፡ ከሴት ጋር መደባለቅ
(اِخْتِلَاط) ኸልዋ¹⁰ እስከሌለ ድረስ ሐራም
አይደለም፤” ብለዋል።

⁹ ሙጅተሂድ የሆኑ ዐለማዎች ሁሉ የተሰማሙበት፡

¹⁰ አንድ ወንድ እና ሴት ብቻቸው ሌላ የሚያፍሩት ሶስተኛ ሰው
ሳይኖር አብረው መሆን ኸልዋ ይባላል፡

ሐራም የሆነው መደባለቅ (اِخْتِلَاطٌ) የሚባለው ወንድ እና ሴት ገላቸው እየተነካካ አንድ ላይ ሲሆኑ ነው። ሳይነካኩ በአንድ ቤት ውስጥ ሆነው ዒባዳ ቢያደርጉ ይህ ሐራም የሆነ ድብልቅ (ኢኸቲላጥ) ላለመሆኑ ከላይ የተሰጠው ማስረጃ በቂ ቢሆንም፤ በተጨማሪም አሁን ባለንበት ወቅትም ቢሆን ካዕባን ጠዋፍ በምናደርግበት ወቅት ወንዶች እና ሴቶች አንድ ላይ ሆነው ጠዋፍ ያደርጋሉ። ካዕባን ጠዋፍ ቢያደርጉ ኢኸቲላጥ አለና ሐራም ስለሆነ ጠዋፍ አታደጉ ሊባል ነው?

- 3) አንዳንዶቹም በተለያዩ የመገናኛ ብዙኃን እንደምንሰማው እና እንደምናየው (አሏህ ይጠብቀንና) መውሊድን ሽርክ ነው ለማለት ማስረጃ ነው በማለት የሚያቀርቡት ነገር፤ “መውሊድ በሚደረግበት ቦታ ከትክክለኛው የእስልምና እምነት (ዐቂዳ) ጋር የሚጋጩ ክንውኖች ይሰራሉ ለምሳሌ ነቢዩ ሊመጡ ነውና መብራት አጥፉ በማለት ነቢዮችንን (ሲለፏሁ ዐለይሂ ወሰለም) አሏህ ከሰጣቸው ደረጃ በላይ በማድረግ እርሳቸውን ለአሏህ አጋር የሚደረግበት በመሆኑ መውሊድ የሚያከብር መሽሪክ ነው” ይላሉ። አሏህ ይጠብቀንና፡

ለዚህም መልሱ ይህ ከእውነት የራቀ የሆነው መረጃ ተብሎ የተሰጥ ሲሆን፣ ማንኛውም ሙስሊም መውሊድን በሚያከብርበት ጊዜ የማያደርገው እና የማያምነው እምነት ከላይ “በመውሊድ የሚፈጸሙ ድርጊቶችን ከሸሪዓ አንጻር ሲታይ” በሚለው ርእስ ቁጥር 4 ከተገለጸው በተጨማሪ ሙስሊሞች ለነቢያችን (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ያላቸው እምነት እንዴት እንደሆነ ከሚቀጥሉት ሐዲሾች ማየት ይቻላል።

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «الْأَنْبِيَاءُ أَحْيَاءُ فِي قُبُورِهِمْ يُصَلُّونَ»

3.1 ከላይ የተጠቀሰው የአነስ ኢብኒ ማሊክ ሐዲሱ ትርጉም ነቢያችን (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) እንዲህ ብለዋል፡ «ነቢዮች መቃብራቸው ውስጥ ህያው ናቸው ይሰግዳሉ።»

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "مَا مِنْ أَحَدٍ يُسَلِّمُ عَلَيَّ إِلَّا رَدَّ اللَّهُ عَلَيَّ رُوحِي، حَتَّى أَرُدَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ"

- 3.2 የአቢሁረይራ በዘገቡት ሐዲሥ ትርጉም ደግሞ የአሏህ መልእክተኛ (ሲላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም): «ማንኛውም ሰው ሰላም ካለኝ አሏህ ነፍሴን መልሶልኝ ሰላምታውን እመልሰለታለሁ።» ብለዋል

رَوَى الْحَاكِمُ فِي الْمُسْتَدْرَكِ مِنْ حَدِيثِ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ: "لَيَهْبِطَنَّ عِيسَى ابْنُ مَرْيَمَ حَكَمًا عَدْلًا وَإِمَامًا مُقْسِطًا، وَلَيَسْلُكَنَّ فَجًّا حَاجًّا أَوْ مُعْتَمِرًا، وَلَيَأْتِيَنَّ قَبْرِي حَتَّى يُسَلَّمَ عَلَيَّ، وَلَأَرُدَّنَّ عَلَيْهِ السَّلَامَ"، صَحَّحَهُ الْحَاكِمُ وَوَافَقَهُ الدَّهَبِيُّ.

- 3.3 እንዲሁም ደግሞ ሐኪም "ሙስተድረክ" በተባለው መጽሀፋቸው እንደዘገቡት አቢ ሁረይራ (ረዲየሊሁ ዐንሁ) እንዳሉት ነቢዩ (ሲላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም)፣ እንዲህ ብለዋል «የመርየም ልጅ ዒሳ (ዐለይሂ ሰላም) ፍትሃዊ አስተዳዳሪ ሆነው ከሰማይ ወርዶ ሓጅ ወይም ዑምራ ለማድረግ ይመጣል መቃብሬ ድረስም ሰላም ሊለኝ ይመጣል፣ እኔም ሰላምታውን እመልሰለታለሁ።» ብለዋል ይህን ሐዲሥ ሐኪም ሲሒሕ ሐዲሥ ነው ሲሉ፣ አል-

ዛላቢይ ደግሞ ሐዲሡ ሷሒሕ በመሆኑ ሓኪም ባሉት ተስማምተዋል።

رَوَى الْبَيْهَقِيُّ عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : " مَنْ حَجَّ فَرَارَ قَبْرِي بَعْدَ مَوْتِي كَانَ كَمَنْ زَارَنِي فِي حَيَاتِي "

- 3.4 እንዲሁም ደግሞ ዐብዲሊህ ኢብኒ ዑመር ባስተላለፉልን ሐዲሥ ኢማም አል-በይህቂይ" እንደዘገቡት ነቢዩ" (ሷለሊሁ ዐለይሂ ወሰለም)፣
- «ከምትኩ በኋላ ሓጅ ኢድና መቃብራን የዘየረ በህይወቴ እያለሁ እንደዘየረኝ ነው።»** ብለዋል።

ከላይ ከተጠቀሱት ሐዲሆች የምንገነዘበው ነቢዩ" (ሷለሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ቢሞቱም አሏህ ሱብሐኑሁ ወተዓላ ሁሉንም ነገር የማድረግ ችሎታ ያለው ስለሆነ አንቢያዎች በመቃብራቸው ውስጥ ህይወት እንዲኖራቸው ያደረገ መሆኑን እንረዳለን እናምናለንም። ግን መውሊድ በሚደረግበት ቦታ እርሳቸው (ሷለሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ይመጣሉ በማለት መብራት በማጥፋት እና ለእርሳቸው አሏህ ሱብሐኑሁ ወተዓላ ከሰጣቸው ደረጃ በላይ

በመስጠት ነቢያችንን (ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) የአሷህ አጋር የሚያደርጋቸው ሙስሊም የለም።

ስለዚህ “መውሊድ በሚደረግበት ቦታ ከትክክለኛው የአስልምና እምነት (ዐቂዳ) ጋር የሚጋጩ ከንውኖች ይሰራሉ ለምሳሌ ነቢያ” ሊመጡ ነውና መብራት አጥፉ በማለት ነቢያችንን (ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) አሷህ ከሰጣቸው ደረጃ በላይ በማድረግ እርሳቸውን ለአሷህ አጋር የሚደረግበት በመሆኑ መውሊድ የሚያከብር ሙሽሪክ ነው ” እያሉ ይህ ማስረጃ ነው በማለት የሚያቀርቡት የሀሰት መረጃ ውድቅ መሆኑ ግልጽ ነው።

- 4) አንዳንዶቹም መውሊድ ሐራም ወይም ሽርክ ነው ለማለት የሚያቀርቡት ማስረጃ ነቢያችን (ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) የተወለዱበትን ቀን አላከበሩም፣ ኹለፋኡ ራሺዲንም ሆኑ ሌሎች ሷላባዎችም አላከበሩም፣ ዒባዳ ደግሞ በአሷህ ዘንድ ተቀባይነት የሚኖረው ነቢያችንን ሷላሷሁ ዐለይሂ ወሰለም በመከተል ነው የሚል ማስረጃ ያቀርባሉ።

ለዚህም መልሱ ከላይ አብራርተን እንደገለጽነው ኢማም አሕመድ በሙስኒዳቸው፣ ኢማም አጠበራኒያ በሙዕጀሙል ከቢር ላይ፣ እንዲሁም ሌሎች በዘገቡት

ትክክለኛ (ሷሊሕ) በሆነው ሐዲሥ የአሷ መልእክተኛ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) " لَا تَجْتَمِعُ أُمَّتِي عَلَى ضَلَالَةٍ " " **የኔ ሑማ በመጥፎ ነገር አይሰማሙም፤** " እንዳሉት ሁሉ የአህሉሱናህ ወልጅማዓ ዑለማዎች እነ ኢማም አሻፊዒይ፣ እነ ኢማም አል-በይህቂይ፣ እነ ኢማም አል-ሐፊዝ አሕመድ ቢን ዐሊይ፣ ቢን ሐጀር አል-አስቀላኒይ፣ እነ ኢማም አል-ሐፊዝ አሰኻዊይ፣ እነ ኢማም አል-ሐፊዝ አሰ-ዩጢይ፣ እነ ኢማም አነወዊይ እና ሌሎችም ዑለማዎች ለነቢዩ (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሂቸው ትክክለኛ የሆነ ግንዛቤ ኖሯቸው የተሰማሙበትን መንገድ ተከትሎ የሚሄድ ነቢያችንን (ሷሊሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) እንደተከተለ ግልጽ ነው። የአህሉሱናህ ወልጅማዓ ዑለማዎች የተሰማሙበትን የማይከተል ደግሞ ትክክለኛ የሆነውን መንገድ ጥሶ እንደሚሄድ ግልጽ ነው። ስለዚህ መውሊድን ሐራም ነው ወይም ሸርክ ነው የሚሉት ወሃቢዎች እነርሱ ማንን እንደሚከተሉ ደግሞ እስኪ በአጭሩ እንይ።

የወሃቢያ እምነትን መሥራች የሆነው ሙሐመድ ኢብኑ ዐብዲልወሃብ አጭር ታሪክ፡

ሙሐመድ ኢብኑ ዐብዲልወሃብ የተባለው ሰው ማን እንደሆነ አንድ ላይ ሆነን በአጭሩ እንይ!

በዚህ “الدَّرَرُ السَّيِّئُ فِي الرَّدِّ عَلَى الْوَهَابِيَّةِ” በሚል መጽሀፍ በመካ የሻፊዒ መዝሀብ ሙፍቲ የነበሩ አሕመድ ኢብኑ ዘይኒ ደሕላን (أَحْمَدُ بْنُ زَيْنِي دَحْلَان) የተባሉ (1304 ሂጅሪያ ላይ ከ130 አመት በፊት የሞቱ) ዓሊም ለወሐቢያ መልስ (ረድ) ባደረጉበት መጽሀፍ ገጽ 71 እና 72 ብንመለከት በጥቂቱ ሙሐመድ ኢብኑ-ዐብዲልወሃብ ማን እንደሆነ እና የሚከተለው ሀይማኖት ደግሞ ምን እንደሆነ ልንረዳ እንችላለን።

ሸይኽ አሕመድ ኢብኑ ዘይኒ ደሕላን ሙሐመድ ኢብኑ-ዐብዲልወሃብ ተወሱልን ሽርክ ነው በማለቱ፤ መውሊድን ቢድዓ ነው በማለቱ፤ ተበሩክን ሽርክ ነው በማለቱ እና ሙስሊሞች ከነበራቸው እምነት የተለየ አዲስ ቢድዓ ይዞ በመምጣቱ እና ጠቅላላ የሙሐመድን (ሷሊሊሁ ዐለይሂ

ወሰለም) ኡማ በማክፍሩ በዚህ መጽሀፍ ላይ በቁርአን፣ በሐዲሥ እና በኢፅማዕ የታገዘ መልስ ካደረጉለት በኋላ ገጽ 71 ላይ ሙሐመድ ኢብኑ ዐብዲልወሃብ ማን እንደሆነ እና ምን አይነት እምነት ይዞ እንደመጣ፣ እንዲሁም በዘመኑ የነበሩት ዐለማዎች ስለእርሱ ምን እንዳሉ ሸይኽ አሕመድ ኢብኑ-ዘይዳሕላን የገለጹትን እንመልከት።

መስጅድ አደርዒያህ (مَسْجِدُ الدَّرْعِيَّة) በሚባል መስጅድ ሙሐመድ ኢብኑ ዐብዲልወሃብ በሚያደርገው ኹጥባ ሁሉ “مَنْ تَوَسَّلَ بِالنَّبِيِّ فَقَدْ كَفَرَ” ይል ነበር፤ ማለትም « በነቢዩ ሲለፈሁ ዐለይሂ ወሰለም ተወሱል (ምልጃ) ያደረገ ከፍሯል፡ » ይል ነበር፡ ወንድሙ ሸይኽ ሱለይማን ኢብኑ ዐብዲልወሃብ የተባሉት ደግሞ ዓሊም ስለነበሩ ጠቅላላ የሚያደርገውን እና የሚያዘውን ትእዛዝ ሁሉ አጥብቀው ይቃወሙት ነበር። አዲስ ባመጣው ነገር ሁሉ አይከተሉትም ነበር። አንድ ቀን ወንድሙ ሸይኽ ሱለይማን እንዲህ ብለው ጠየቁት፣ “አንተ ሙሐመድ ኢብኑ አብዲልወሃብ አርካኑል ኢሰላም ስንት ነው ?” ሙሐመድ ኢብኑ ዐብዲልወሃብ ደግሞ “አምስት” ብሎ መለሰ፤ እርሳቸውም “አንተ አርካኑልኢሰላምን ሰድስት አደረከው፣ ሰድስተኛው ደግሞ አንተን የማይከተልህ

መስሊም አይደለም ትላለህ” አሉት፤ “ይህ በአንተ ዘንድ ሲድሰተኛው ሩክን ነው” በማለት መለሱለት።

እንዲሁም አንድ ሌላ ሰው ለሙሐመድ ኢብኒ ዑብዲልወሃብ እንዲህ ብሎ ጠየቀው፤ “አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ በረመዳን ወር በእያንዳንዱ ሌሊት ለሰንት ሰው ምህረት ያደርጋል (ይምራል)?” ብሎ ሲጠይቀው ሙሐመድ ኢብኒ ዑብዲልወሃብ ደግሞ “በእያንዳንዱ ሌሊት ለመቶ ሺህ ሰው ምህረት አድርጎ በመጨረሻው ሌሊት ደግሞ በወሩ ሁሉ ምህረት ያደረገው ያህል ምህረት ያደርጋል ብሎ መለሰለት”። የዚያን ጊዜ ሰውዬውም “የአንተ ተከታዮች ቁጥራቸው አንድ ሺህ ስለማይደርሱ አንተ የጠቀሰካቸው መስሊሞች አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ ምህረት የሚያደርግላቸው እነማንናቸው? ”

ኢብኑ ዑብዲልወሃብ እና በወንድሙ ሸይኽ ሱለይማን መሀል አለመግባባት እና አለመስማማት ሲበዛ በሙሐመድ ኢብኒ ዑብዲልወሃብ ትእዛዝ እንዳይገድሏቸው ስለፈሩ ወንድሙ ሸይኽ ሱለይማን መዲኒቱልሙነውራ ሄደው፤ "الصَّوَاعِقُ الإِلَهِيَّةُ فِي الرَّدِّ عَلَى الْوَهَابِيَّةِ" የሚል ሪሳለ ጽፈው ላኩለት፤ ግን ካለበት መንገድ አልተመለሰም፡

(ሪሳላው በአሁንም ወቅት ታትሞ ይገኛል) :

እንዲሁም የሐንበሊን መዝሀብ ተከታይ የሆኑ ዑለማዎች እና ሌሎች አያሌ ዑለማዎች መልስ ቢሰጡትም እርሱ ግን አልተመለሰም።

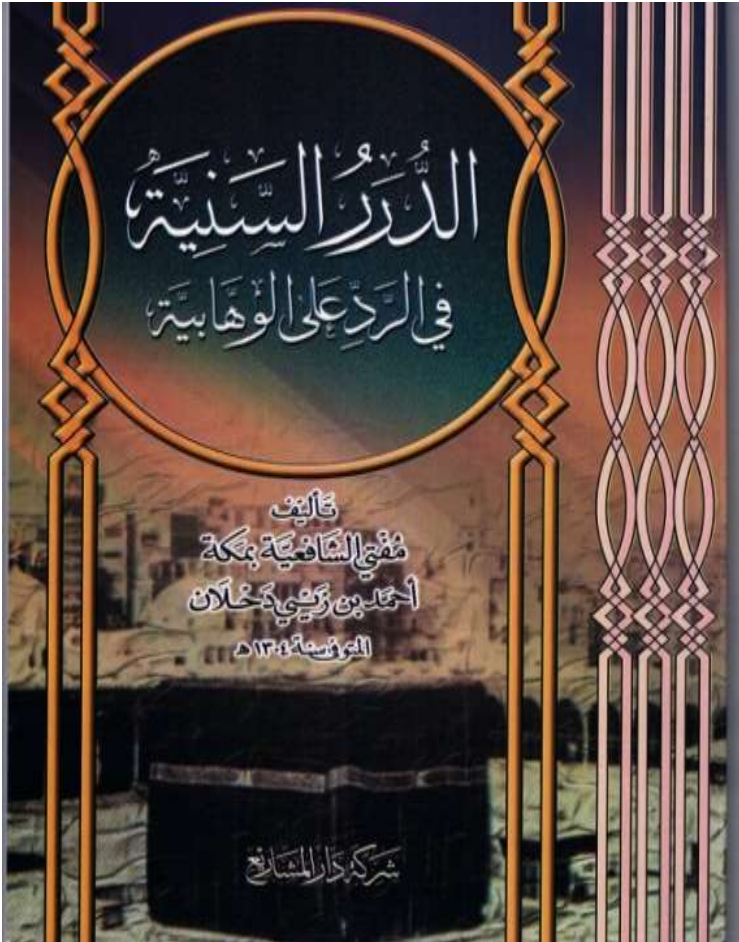
እንዲሁም ደግሞ አንድ የጎሣው (የቀቢላው) አለቃ የነበረ ሰው፣ በነበረው ክብር እና ማእረግ ምክንያት ምንም ጉዳት ሊያደርስበት የማይችል በመሆኑ ሙሐመድ ኢብኒ ዑብዲልወሃብን እንዲህ ብሎ ጠየቀው፣ “ አንድ እውነተኛ የሆነ፣ ሀይማኖቱንም ተግባራዊ የሚያደርግ፣ ታማኝ ነው በማለት የምታምነው ሰው በርካታ የሆኑ ሰዎች አንተን ለማጥቃት ከተራራው በስተጀርባ በኩል ይገኛሉ ብሎ ቢነግርህ፣ አንተም አንተን ለማጥቃት ከተራራው በስተጀርባ በኩል አሉ የተባሉትን እንዲያዩ አንድ ሺህ ፈረሰኞችን ልከህ ማንም ሰው ባያገኙ እና ምንም ምልክት ባያገኙ፣ ያውም በዚች ምድር ላይ ማንም ሰው አንተን ለማጥቃት የመጣ የለም ቢሉህ ማንን ነው የምታምነው እነኝህ አንድ ሺህ የላካቸውን ሰዎች ነው ወይስ በአንተ ዘንድ ታማኝ የሆነውን ሰውየ ነው? ” ብሎ ሲጠይቀው ሙሐመድ ኢብኑ ዑብዲልወሃብ “ አንድ ሺህ የላካቸውን ሰዎች አምናለሁ ብሎ መለሰለት። ” ያንግዜ “ የሙሰሊም ዑለማዎች ሁሉ ህያው የሆኑትም፣ የሞቱትም በጽሁፎቻቸው አንተ የመጣህበትን ሀሰት ነው በማለት

ሰለሚገልጹ እነርሱን አምነን አንተ የምትለው ሀሰት ነው እንላለን” ሲለው ሙሐመድ ኢብን ዑብዱልወሃብ ለዚህ ምንም መልስ አላገኘም።

እንዲሁም አንድ ሌላ ሰው ሙሐመድ ኢብኑ ዑብዱልወሃብን እንዲህ በማለት ጠየቀው፤ « **ይህ አንተ የመጣህበት ሀይማኖት እስክነቢያችን (ሰለላሁ ዐለይሂ ወሰለም) ድረስ የሚደርስ ነው ወይስ ከአንድ ዓሊም በኋላ የሚቆምነው ?** ብሎ ሲጠይቀው፤ ሙሐመድ ኢብኑ ዑብዱልወሃብ እንዲህ ብሎ መለሰ፤ « **የኔ ሽይጆች እና የሽይጆቼም ሽይጆች እስከ 600 አመት ድረስ ያሉት ሁሉ ሙሽሪኮች ናቸው»** ብሎ መለሰለት፤ (አሏህ ይጠብቀንና) ሰውየውም “**ታዲያ ሀይማኖትህ እስክነቢያ (ሰለላሁ ዐለይሂ ወሰለም) ድረስ የማይደርስ የተቋረጠ ሙንፈሲል (منفصل) ስለሆነ ከየት ነው ያመጣኸው?**” ሲለው ሙሐመድ ኢብኑ ዑብዱልወሃብም፡ “**እንደ ኸድር አሏህ ሱብሐነሁ ወተዓላ ዋሕይ አውርዶልኝ ነው**” በማለት መለሰ፤ ታዲያ እርሱ ያስተማረው መንገድ ነቢያችንን (ሰለላሁ ዐለይሂ ወሰለም) የመጡበትን መንገድ የተከተለ ኢቲባዕ አለው ይባላልን? ተጨማሪ ማብራሪያ ካስፈለገ ደግሞ “**ታሪኩ ነጅድ**” “**تَارِيخُ نَجْدٍ**” የሚለውን መጽሀፍ ገጽ (309/310) ለማይት ይቻላል።

በበኩላችን ይህን፡

(الدَّرَرُ السِّنِّيَّةُ فِي الرَّدِّ عَلَى الْوَهَابِيَّةِ) የሚለውን መጽሀፍ ማንኛውም ኢትዮጵያዊ ሙስሊም እንዲያነበው ምክራችንን እናሳልፋለን።

ليشرب من ماء السقاية فأمر العباس ابنه عبد الله أن يأتي للنبي ﷺ بماء آخر من الدار غير ما يشرب منه المسلمون لأنه استقذره وقال: يا رسول الله هذا تمسه الأيدي نأتيك بماء غيره فقال: «لا إنما أريد بركة المسلمين وما مسته أيديهم» فإذا كان رسول الله ﷺ يقول ذلك فما بالك بغيره فكل مسلم^(١) - أي مسلم كامل تقي - له نور وبركة ولا نعتقد التأثير لغير الله تعالى فطلب بركة الصالحين بالتمسك بأثارهم ليس فيه شيء من الإشراك ولا الحرمة، وإنما هؤلاء القوم يلبسون على المسلمين توصلاً إلى أغراضهم فلا حول ولا قوة إلا بالله العلي العظيم فلا يعتقدون موحداً إلا من تبعهم فيما يقولون، فصار الموحدون على زعمهم أقل من كل قليل، كان محمد بن عبد الوهاب الذي ابتدع هذه البدعة يخطب للجمعة في مسجد الدرعية ويقول في كل خطبه ومن توسل بالنبي فقد كفر، وكان أخوه الشيخ سليمان بن عبد الوهاب من أهل العلم فكان ينكر عليه إنكاراً شديداً في كل ما يفعله أو يأمر به ولم يتبعه في شيء مما ابتدعه وقال له أخوه سليمان يوماً: كم أركان الإسلام يا محمد بن عبد الوهاب؟ فقال خمسة فقال: أنت جعلتها ستة السادس من لم يتبعك فليس بمسلم هذا عندك وكن سادس للإسلام، وقال رجل آخر يوماً لمحمد بن عبد الوهاب: كم يعتق الله كل ليلة في رمضان فقال له يعتق في كل ليلة مائة ألف وفي آخر ليلة يعتق مثل ما أعتق في الشهر كله فقال له: لم يبلغ من اتبعك عشر عشر ما ذكرت فمن هؤلاء المسلمون الذين يعتقهم الله تعالى وقد حصرت المسلمين فيك وفيمن اتبعك فبعت الذي كثر.

(١) أي لإسلامه لا بمعنى أنه يتبرك به إذ التبرك يكون بالصالح من المسلمين والله يقول: وقتل من عبادي الشكور، أي الأولياء قلة في البشر.

ولما طال النزاع بينه وبين أخيه خاف أخوه أن يأمر بقتله فارتحل إلى المدينة المنورة وألف رسالة في الرد عليه^(١) وأرسلها له فلم يته، وألف كثير من علماء الحنابلة وغيرهم رسائل في الرد عليه وأرسلوها له فلم يته. وقال له رجل آخر مرة وكان رئيساً على قبيلة بحيث إنه لا يقدر أن يسطو عليه: ما تقول إذا أخبرك رجل صادق ذو دين وأمانة وأنت تعرف صدقه بأن قومًا كثيرين قُصدوك وهم وراء الجبل الفلاني فأرسلت ألف خيال ينظرون القوم الذين وراء الجبل فلم يجدوا أثرًا ولا أحدًا منهم بل ما جاء تلك الأرض أحد منهم أتصدق الألف أم الواحد الصادق عندك؟ فقال: أصدق الألف، فقال له: إن جميع المسلمين من العلماء الأحياء والأموات في كتبهم يكذبون ما أتيت به ويزيفونه فتصدقهم ونكذبك فلم يعرف جوابًا لذلك.

وقال له رجل آخر مرة: هذا الدين الذي جئت به متصل أم منفصل؟ فقال له: حتى مشايخي ومشايخهم إلى ستمائة سنة كلهم مشركون^(٢) فقال له الرجل: إذن دينك منفصل لا متصل فعمن

(١) سُمّاها الصواعق الإلهية في الرد على الوهابية وهي مطبوعة.

(٢) ومما يؤكد ذلك أن زعيم الوهابية ومؤسس الدين الوهابي محمد بن عبد الوهاب كُفر كل مشايخه الذين ليسوا على مشربه فقال ما نصه^(٣): «وإنما أخبركم من نفسي: والله الذي لا إله إلا هو لقد طلبت العلم وأعتقد من عرفني أن لي معرفة وألا ذلك الوقت لا أعرف معنى لا إله إلا الله ولا أعرف دين الإسلام قبل هذا الخير الذي شئ به، وكذلك مشايخي ما منهم رجل عرف ذلك» انتهى بحروقه.

فهذا مؤسس الوهابية اعترف أنه كان ضالًا ولكن الشيطان زين له سوء عمله فرماه حسًا وهو في الحقيقة مستمر على ضلاله وفساده فضلًا مشايخه ولم يستثن منهم أحدًا، فمن أين أخذ العلم إذا كان مشايخ عصره كفارًا لم يعرفوا دين الإسلام إلا إذا كانت من وسوس الشيطان وضلالات ابن تيمية التي أغلعا من كتبه وزاد عليها ضلالات أخرى من عنده، ومن لم يجد شيكًا يهديه ويرشده فمن أين يعرف الحق من الباطل ويميّز الثمن من السمين؟

(٣) انظر الرسالة العاشرة التي أرسلها إلى أهل الرياض، ذكرها حسين بن غنام الوهابي في تاريخه «تاريخ نجد» (ص/ ٣٠٩ - ٣١٠).

**መውሊድን ሐራም የሆነ ቢድዓ ነው የሚል
ሰውና እንዲሁም መውሊድን ሺርክ ነው
የሚል ሰው ከሽሪዓ አንጻር ፍርዱ ምን ይሁን ?**

መውሊድን ሐራም የሆነ ቢድዓነው የሚል ሰው እና
እንዲሁም መውሊድን ሺርክ ነው የሚል ሰው ከሽሪዓ
አንጻር ፍርዱ ምን እንደሆነ ስናየው እንደሚከተለው
ይሆናል።

عن عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
(أَيُّمَا رَجُلٍ قَالَ لِأَخِيهِ يَا كَافِرُ فَقَدْ بَاءَ بِهَا أَحَدُهُمَا). مُتَّفَقٌ
عَلَيْهِ.

ከላይ የተጠቀሰው ዑለማዎች ሁሉ የተስማሙበት ሐዲሥ
ትርጉም፣ “ አንድ ሙስሊም ሙስሊም ወንድሙን
“ያካፈር” ካለ፣ ይህ ካፈር ያለው ሰውየ በእርግጥ ከኩፍር
አይነቶች ውስጥ አንዱ ታይቶበት ወይም ተሰምቶበት
ከሆነ ካፈር የተባለው ሰውየ በእውነት ካፈር (ከሃዲ)
ይሆናል፣ አለበለዚያ እርግጠኛ ባልሆነ ማስረጃ አንድን
ሙስሊም ካፈር ማለት “ያ ካፈር” ያለው ሰውየ እራሱ
ከእስልምና ህይማኖት በመውጣት ካፈር ይሆናል።”

በማለት የነቢዩን (ሷላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ ዓሊሞች አስረድተዋል።

ስለዚህ ከላይ እንዳብራራነው በመውሊድ ምክንያት የሚከሰቱ ዒባዳዎችን አንድ ሰው በማድረጉ ሌላው ተነስቶ ይህን ድርጊት እንደ ኩፍር በመውሰድ አድራጊውን ሙሽሪክ (አጋሪ) ነው የሚል ከሆነ፤ ወይም ድርጊቱን ኩፍር ነው የሚል ከሆነ፤ ትክክለኛ የሆነ የእስልምና አምልኮትን (ዒባዳን) ኩፍር በማድረጉ እራሱ ከእስልምና ይወጣል፤ ማለትም አሏል ይጠብቀንና ካፊር (ከሃዲ) ይሆናል ማለት ነው።።።

በመውሊድ የሚከሰቱ ዒባዳዎችን ሐራም የሆነ ዒባዳ ነው፤ (بِدْعَةٍ ضَالَّةٍ) በማለት እስከ ኩፍር ሳይወስደው ሐራም ነው በማለት የሚያምን ደግሞ ከሸሪዓ አንጻር ሲታይ ይህን የሚል ሰው ለራሱ ሀጢአት ላይ ይወድቃል። ምክኒያቱም ያለ እውቀት ፈትዋ በመስጠቱ ነው።

መውሊድን ማክበር ግዴታ ሳይሆን (الْبِدْعَةُ الْحَسَنَةُ) ጥሩ የሆነ ቢድዓ (ሱና) በመሆኑ አድራጊው ኢንሻአሊህ ምንዳ የሚያገኝበት ሲሆን፤ መውሊድ ያላከበረ ደግሞ

(بِدْعَةٍ ضَلَالَةٍ) ሐራም ነው እስካላለ ድረስ፤ ሀጢአትም አይኖርበትም ምንዳም አይኖረውም።

ታዲያ የማንን ቃል ነው የምንቀበለው? የነቢዩ (ሲላሊሁ ዐለይሂ ወሰለም) ቃል ወይስ ነቢያችን የመጡበትን መንገድ እየጣሱ በስሜታቸው ብቻ የሚነዱ የወሐቢያን ቃል? የኢማን ወንድሞቻችን እና እህቶቻችን ሙስሊሞች ሆይ !!! ለአሊህ ብላችሁ ትክክለኛ የሆነው የሀይማኖታዊ ትምህርት በGoogle ሳይሆን ትክክለኛ የሆነውን ዓልም ከሚያስተምሩ ዓሊሞች ዘንድ ቀርባችሁ ለመማር ተዘጋጁ፤ ይህም የሚሆነው የወሐቢያን አስተሳሰብ እና እምነት ከሀገራችን በማጥፋት እና ትክክለኛ የሆነ ኢስላማዊ ትምህርትን በየመስጅዱ እና በየመርከዙ በመማርነው።

የማናውቀውን እንድናውቅ ላደረገን ፈጣሪ አሊህ ሱብሐኑ ወተዓላ ምስጋናችንን እያቀረብን ለሀገራችን ህዝቦች ደግሞ ሀቀኛ የሆነውን እና ሀቀኛ ያልሆነውን ለመለየት እንዲያስችላቸው አሊህን እንለምናለን።

አሊሁ ተዓላ አዕለም ወአሕከም።

ምስጋና

ከዚህ በፊት የነበሩት ቅድመ አያቶቻችን እና አሁንም ያሉት በሀይማኖታቸው ላይ ትክክለኛ ግንዛቤ ያላቸው ሙስሊሞች ሁሉ የነቢያችን ሙሐመድ (ሷሉላሁ ዐለይሂ ወሰለም) የተወለዱበትን ቀን (መውሊድ) የሚያከብሩትን፤ አሁን ባለንበት ወቅት ግን ይህን ድርጊት ሐራም ነው፤ ሺርክ ነው፤ የሚሉ ሰዎች በመኖራቸው በኢትዮጵያዊያን ሙስሊሞች በሀይማኖታቸው ላይ ጥርጣሬ የሚያመጣ በመሆኑ ይህን በተመለከተ እውነትን ግልጽ ለማድረግ እና ኢትዮጵያዊያን ሙስሊሞች ከሚያጋጥማቸው የሀሰት አሉባልታ እንዲጠነቀቁ፤ ትክክለኛ ግንዛቤ እንዲኖራቸው ይህ መጽሀፍ ለእርሶ እንድትደርስ ለማድረግ ጥረት ላደርጉት ወንድሞቻችን እና እህቶቻችን ሁሉ ከፍ ያለ ምስጋናችንን እያቀርብን አሏህ ሱብሐኒሁ ወተዓላ ምንዳውን እንዲሰጣቸው ከመለመን አንቆጠብም።

አንደኛ እትም
2013

እኛ የአህሉሰናህ ወልጅማን ተከታይ የሆንን፤
የስዊዘርላንድ ነዋሪ ኢትዮጵያውያን ሙስሊሞች
ቡኸርይ^ሠ እና ሙስሊም የዘገቡት ሰሒኢ የሆነው

«**بَلِّغُوا عَلَيَّ وَلَوْ آتَاةٌ**»

(አንድ አንተጽ እንኳን ቢሆን እኔ ያልኩትን አስተላልፋ)
የሚለውን የነገሮችን (ሰለሷሁ ዐለይሂ ወሰለም) ሐዲሥ
ተግባራዊ ለማድረግ፣ ተምሮ ማስተማርን ዓላማችን
አድርገን በአከራሪነት የጠራ የሆነው እስላማዊ ትምህርትን

ለመላው ሙስሊም ንብረተሰብ ለማስተላለፍ
በምናደርገው የዳዕዋ ትምህርት ፣ በተለይም በዚህ
“**መውሊድን ማክበር ከሽሪዓ አንጻር ሲታይ**”

በምለው ርአስ የተረበሉት መጽሀፍ አማካኝነት
ለኢትዮጵያውያን ሙስሊሞች መውሊድን በተመለከተ
ግልጽ የሆነ ትክክለኛ አመለካከት እንድናራቸው ለማድረግ
ተዘጋጅቶ የተረበ አጭር መጽሀፍ በመሆኑ አንባቢዎቻችን
ተጠቅመውብት

እሷህ ሱብሐኑሁ ወተዓላን ለኛም ምንዳውን
እንዲሰጠን አምላካችንን እየለመን በዱዓእ
እንዳይረሱን እንጠይቃለን።